БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ЁШ ЛЕНИНЧИ

Газета 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган

1990 йил
10 февраль
Шанба
№ 29 (13. 465).
Баҳоси 3 тийин.

• ЎЗБЕКИСТОН ЛКСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ОРГАНИ •

Бизнинг номзодлар

Бўзчининг белбоғи...

Биз қайта қуришнинг залворли бешинчи қадамида, энди-энди депутат кимлигини, уни ким сайлаши лозимлигини англаб ета бошладик, шекилли. Бизнинг ҳақ-ҳуқуқларимизни ҳимоя қила оладиган номзодлар учун курашиб, талашиб-тортишяпмиз. Бу, бизнинг уйғона бошлаганимиз, юқорининг буйруғисиз, кўрсатмасисиз ҳаракат қилишни ўрганаётганимиздан нишона. Айни кунларда жумҳуриятимизнинг қай бурчагида бўлманг ноҳия, шаҳар, вилоят, жумҳурият Советларига депутатлар сайлашга тараддуд кескин, ва қизғин тортишувлар остида ўтаётганининг гувоҳи бўласиз. Халқни қуруқ ваъдалар билан алдаб бўлмай қолди. Энди унга ҳақиқий, унинг дардини юракдан ҳис қиладиган депутатлар керак! Албатта, қайта қуришнинг етакчилари бўлиши керак бўлган (бўлаётган дейишга ботинмадим) комсомол-ёшларимиз ҳам, четда туришгани йўқ. Бунга, қуйида ҳикоя қилмоқчи бўлганимиз, Наманган вилоятининг Уйчи ноҳиясидаги 265-сайлов округида Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзодлар билан бўлган сайловолди учрашуви яққол мисол бўла олади. Ушбу округдан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига Уйчи жамоа хўжалиги комсомол қўмитасининг котиби, байналмилал жангчи, Қизил Юлдуз ордени, «Миннатдор афғон халқидан», «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» медаллари соҳиби Камолиддин Қамбаров ва «Ленинчи йўл» жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи Обилвой Сиддиқовлар кўрсатилган.

Сайловчилар тўплангунча, вилоят комсомол қўмитасининг котиби Мухторали Жўрабоев билан учрашиб, ундан номзодлар ҳақида сўрадик:

— **Комсомолдан номзоди кўрсатилаётган Камолиддин Қамбаров ҳақидаги фикрларингиз билан ўртоқлашсангиз.**

— Камолиддин бир сўз билан айтганда ҳақиқий комсомол. Қолганини ўзингиз кўриб, ўзингиз эшитганингиз маъқул.

Юқоридаги саволнинг жавобини тўлдиришни Уйчи ноҳия комсомол қўмитасининг котиби, Тўхтамирза Эгамбердиевдан илтимос қилдик.

— Биласизми, у деҳқон оиласида ўсган йигит. Демакки, деҳқоннинг дардини яхши билади. Янаям кераклиси, мамлакатимиз Олий Советига сайланган депутатларимизда етишмаган дадиллик, журъат бор унда. Ушлаган жойини кесмасдан қўймайди...

— Мен аввало жумҳуриятимизнинг тўла хўжалик ҳисобига ўтиши, унинг ер ости ва ер усти бойликларини ўзида қолдириш учун курашган бўлардим, — деб бошлади Камолиддин ўзининг сайловолди дастури билан сайловчиларни таништиришни. — Ўзингиз ўйлаб кўринг. Жумҳуриятимиз ҳудудларидан қазиб олинадиган олтинга «Союззолото» эгалик қилса. Газдан келадиган фойда ва уни тақсимлашга СССР Газ саноати нозирлиги хўжайин бўлса. Биз «ягона оила», «тенг ҳуқуқли жумҳуриятлар иттифоқи» ҳақида бонг уриб, ўзимиздан чиққан газдан фойдаланиш учун марказга югурсак, навбат кутиб, кимларгадир ялиниб юрсак. Жумҳуриятимиз тўла хўжалик ҳисобига ўтмас экан, «бўзчи белбоққа ёлчимас» деганларидек, таппи ёқиб, марказга «боқиманда» бўлиб юраверамиз.

Фикримча, бу йил сайланадиган депутатларнинг илк вазифаларидан бири ушбу масалани жумҳурият раҳбарлари олдига қатъий қўйиш ва ижобий ҳал этиш учун, курашишдан иборат. Энди жумҳуриятимизнинг асосий ер усти бойликларидан ҳисобланадиган пахта ҳақидаги фикрларим. Келинг, аввал уни ўзимизга боғлиқ бўлган томонларига бир кўз ташлайлик. Деҳқон меҳнатини енгиллаштириш, пахтани эртапишар, серҳосил навини яратиш ва тўлиқ механизациялаштириш учун қачондан бери ҳаракат қиламиз. Бунинг учун жумҳуриятимизда алоҳида илмий-текшириш институтлари ташкил этилган, Хўш натижаси-чи?! Халқ тили билан айтганда, ҳамон «эски ҳаммом, эски тос». Тўғри, пахтачилик соҳасида ўнлаб номзодлик, докторлик диссертациялари ёқланди. Халқимизнинг минглаб-миллионлаб пуллари сарфланди. Агар мен депутат бўлсам, ушбу масалани жумҳуриятимиз раҳбарлари олдига қўйган, керак бўлса текширув ўтказиб, номзодлик, докторлик диссертацияларини юзаки ёқлаб, олимлик даъво қилганларни илмий даражасидан маҳрум қилишга, улар учун сарфланган халқ маблағини ўзига қайтаришга ҳаракат қилган бўлардим...

Келинг, биргалашиб унинг ҳаракат дастуридан ўрин олган ишсизлик муаммоларига чек қўйиш ҳақидаги фикрлари билан танишиб чиқайлик.

— «Энг аввало, ишсизлар билан шуғулланувчи Давлат комиссияси тузилмас экан, бу ишда ижобий силжиш бўлмайди;

— ҳар бир ноҳияда мавжуд ишсизларни аниқ ҳисобига эга бўлиш, бунинг учун эса маҳаллий Советларни ушбу ишга сафарбар қилиш;

— пахтани қайта ишловчи, кўп сменалик корхоналар қуриш;

— машинасозлик, рўзғор техникаси, телевизор ва радио аппаратларнинг техник жиҳатдан мураккаб маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи вилоят базасини вужудга келтириш ва ноҳиямизда ҳам шу саноат корхоналарининг филиалларини ташкил этиш;

— ноҳиядаги икки совхозни тўла боғдорчиликка ихтисослаштириш, ҳар бир совхозга биттадан минг тонналик совутгичлар қуриш ва шу совхозларда консерва ва қуруқ меваларни қайта ишлаш цехлари ташкил этиш;

— уйда ўтирган аёлларни фойдали меҳнатга жалб қилиш учун рўмол тўқиш, каштачилик, дўппичилик цехларини ташкил қилиш билангина юқоридаги муаммоларга чек қўйиш мумкин, деб ҳисоблайман».

Камолиддин ишсизлар билан шуғулланувчи Давлат комиссияси ҳақида сўзлар экан шундай бир мисол келтириб ўтди: **«...пахта, сут, тухум ва шунга ўхшаш давлатга топшириш керак бўлган қатор маҳсулотлар ҳақида, керак бўлса ҳар куни раисдан тортиб жумҳурият раҳбарларигача хабардор қилинади. Лекин, битта бригада ёки жамоа хўжалигида қанча ишсиз борлигини на бригадир, на раис билмайди. Бу, менимча, бизда инсон омилига бўлган бефарқликни кўрсатади».**

Унинг қишлоқ аёлларини яшаш ва ишлаш шароитини яхшилаш ҳақидаги фикрлари ҳам киши эътиборидан четда қолмайди. **Нега энди Иттифоқимиздаги бошқа жумҳуриятларда учтадан ортиқ фарзанд кўрган аёллар кўп болалик она ҳисобланади-ю, бизда йўқ! Халқимиз болажон бўлгани учунми! Бола туғилганда бир ярим йил давомида бериладиган нафақани ҳамма жумҳуриятларда тенг жорий қилиш ёки, биринчи навбатда, туғилиш ва болалар ўлими кўп бўлган жумҳуриятларда ҳаётга тадбиқ этиш лозим, деб ўйлайман...»**

Камолиддиннинг номзодини йигирма минг кишилик Уйчи комсомол-ёшлари кўрсатишганини юқорида айтиб ўтган эдик. У ўз ҳаракат дастурида ёшларга ғамхўрлик кўрсатиш ҳақида ҳам алоҳида тўхталиб ўтган.

— «Ёш оилаларни биринчи навбатда уй-жой билан таъминлаш ва улар ўзларини тиклаб олиши учун узоқ муддатга процентсиз ёрдам пули ажратиш;

— билим юртларидаги мутахассисликни саноат йўналишига ўзгартириш;

— болалсизлик солиғини чеклаш;

— биринчи ва иккинчи фарзанд туғилганда бериладиган имтиёзларни кенгайтириш:

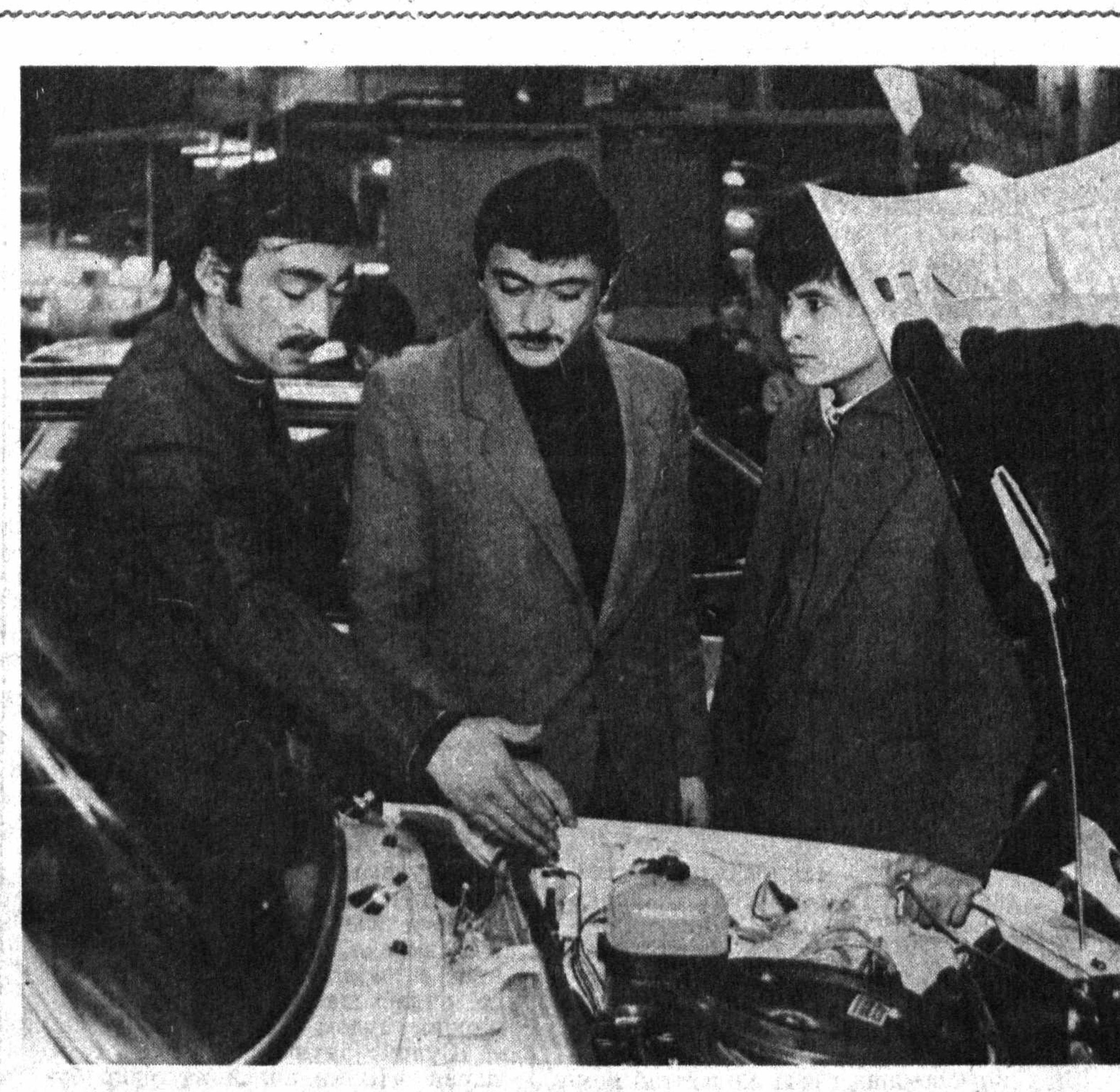
— жумҳурият миқёсида «Ёшлар қонунини» ишлаб чиқиш ва бажарилишини назорат қилиш».

...Иккала номзоднинг сайловолди ҳаракат дастури билан танишган сайловчилар ҳам, асосан Камолиддинни қўллаб-қувватладилар. Мен уларга ич-ичимдан қўшилганим ҳолда ғайри-оддий савол билан Камолиддинга мурожаат этдим.

— Камолиддин, ҳалигина ўзингиз айтганингиздай, «ҳолва деган билан оғиз чучимайди». Агар сайланмай қолсангиз-чи?

— Мен ўз ҳаракат дастуримда тилга олиб ўтган муаммолар бугун пайдо бўлгани йўқ, аввалдан бор. Мен шу пайтгача ҳам уларга қарши баҳоли-қудрат курашиб келганман. Сайланиш сайланмаслигимдан қатъий назар орқага чекиниш йўқ. Халқ фаровонлиги учун кураш ҳар бир совет фуқаросининг бурчи-ку, ахир!

Ислом ҲАМРО.
«Ёш ленинчи» мухбири.

Фарғоналик ёшлар — Тольяттида

Иттифоқимизда кўзга кўринган машҳур шаҳарлар жуда кўп: Москва, Ленинград, Киев, Тошкент... Аммо бундан ўн йиллар муқаддам улар қаторига яна бир шаҳар қўшилдики, унинг номи қисқа вақт ичида нафақат мамлакатимизда, балки дунёнинг деярли ҳамма бурчакларида танилиб қолди. Бу азим дарё — Волга бўйидаги Тольятти автомобилсозлар шаҳридир. Бугун Тольяттида ишлаб чиқарилаётган енгил машиналарни ҳар бир шаҳарда, ҳар бир қишлоқда, ҳар бир кўчада учратиш мумкин. Замонавий тезюрар «Лада» туркумига кирувчи бундай енгил машиналар ҳозирда халқимизга беминнат хизмат қилмоқда. Аммо ҳозирча гап мавзуи бошқа нарса тўғрисида.

Куйбишевлик сураткаш Геннадий Викторович ТИМОФЕЕВ редакциямизга йўллаган ушбу суратларига шундай изоҳнома илова қилган. «Тольяттидаги улкан автокорхонада Фарғона вилоятининг Риштон ноҳиясидаги 40-ҳунар-техника билим юрти ўқувчилари енгил автомобиллар ремонти устаси касби бўйича ҳунар ўрганмоқдалар. Яқинда билим юртининг 63-ҳамда 64-группа ёшларидан 50 нафари ишлаб чиқариш таълими усталари Р. Ҳамробоев ҳамда Р. Аҳмедзяновлар раҳбарлигида уч ой мобайнида «Нива» ҳамда «Жигули» машиналарини йиғишда иштирок этдилар. Йигитлар касб-кор ўрганиш билан бирга корхонанинг 1989 йилги давлат планларини бажаришга салмоқли ҳисса қўшдилар. Натижада уларнинг тенг ярмиси ўз уйларига корхона маъмуриятининг ташаккурномаси ҳамда Фахрий ёрлиқлари билан қайтишди.

«— Биз фарғоналик ёшларнинг меҳнатсеварлигидан, касбга иштиёқи баландлигидан ниҳоятда мамнун бўлдик. Бунинг учун уларга ва уларнинг ота-оналарига ташаккур билдирамиз», дея изоҳни якунлайди сураткаш Геннадий Викторович.

Суратларда: уста Р. Ҳамробоев ўқувчилар Х. Умаров ва Х. Юсуфбековлар билан. Йиғув конвейерида.

Жумҳурият янгиликлари

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН «Агрокоммунстройремонт» бирлашмаси Ленинобод хўжаликлараро корхонасининг ремонтчилари ўз эҳтиёжлари учун бўёқ ишлаб чиқаришни йўлга қўйдилар.

— Цехни ташкил этишда хоразмлик дўстларимизнинг тажрибасидан фойдаландик, — дейди корхона директори Н. Бекимбетов. — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Қорақалпоғистон бўлими ходимлари эса бўёқни тайёрлаш йўлларини ўргатишди. Бу йил 20 тонна бўёқ ишлаб чиқаришни мўлжаллаяпмиз. Натижада молиявий аҳволимиз анча яхшиланишига имкон туғилади: янги цехда тайёрланган бир килограмм маҳсулот 73 тийин соф фойда беради.

Маҳаллий корхона бўёқлари бирлашмадаги бошқа бўлимларнинг мижозларига ҳам ёқиб қолди. Янги маҳсулотнинг дастлабки тўрт тоннаси Нукусга юборилди.

* * *

ТУРАҚЎРҒОН ноҳиясидаги «Қизил Октябрь» колхози ҳисоб дафтарчасига кейинги йилларда илк бор бир миллион сўм тушган эди, энди унга яна 200 минг сўм қўшилди. Хўжалик Наманган мебель фабрикасига ўзининг бўш ётган ишлаб чиқариш биносини шу нархга сотди.

«Тадбир» фойдали бўлиб чиқди. Фабрика бу ерда ўз бўлимини очди ва колхоз меҳнатга лаёқатли ишсиз аҳолининг бир қисмини иш билан таъминлаш имкониятига эга бўлди.

Хўжалик ҳайъати ҳисоб дафтарчасида йиғилиб қолган маблағларни ижтимоий соҳани ривожлантиришга сарфлаш ниятидадир. Дастлабки қадамлар қўйилди. Кинотеатр қурилиши тугалланмоқда, янги йўлларнинг лойиҳаси тузилмоқда. Марказий қўрғонда тез кунларда шинам мактаб биноси қад кўтаради.

«ТОШКЕНТ - ПАССАЖИР» станциясида саёҳат поездлари учун манзилгоҳ барпо этилди. «Встреча» кооперативи бу ерда сауна, видеосалон қурди. дам олувчилар учун маиший қулайликлар яратди. Ўрта Осиё темир йўл магистрали умумиттифоқ маршрутлари — Бухоро, Самарқанд, ва Урганчда учта ана шундай манзилгоҳ қуриш ва жиҳозлашни ўз зиммасига олди. Саёҳатчилар учун бу ерда барча қулайликлар яратиб берилган.

(ЎзТАГ).

Серташвиш шифокор

Бугун митинглар билан ҳамма нарсани ҳал қилиб бўлмаслиги кўпларимизга маълум. Усаётган сиёсий онгимиз курашнинг бошқа йўли — парламент йўлини кўрсатмоқда. Унинг биринчи, кўп жиҳатдан ҳал қилувчи босқичи — сайловлар ҳадемай бошланади. Бу биз, сайловчиларга катта масъулият юклайди. Парламент тўлиқ бўлмаса-да, халқ вакиллари қўлига ўтиши керак. Чунки эртанги кунимизни белгилайдиган қонунлар у ердаги кучлар нисбатига боғлиқ. Иккинчи томондан вакилларимиз — бўлажак депутатлар ҳам биздан камроқ масъул эмаслар. Меҳнаткашлар, деҳқонлар, зиёлиларимиз талабларини Олий Совет сессиясига қўйиш, ечимини талаб қилиш керак.

Шундай серташвиш анжуман олдида мухбиримиз 26-Кафанов сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзоди кўрсатилган ҳарбий врач Деҳқон ТЎРАНАЗАРОВ билан учрашиб, суҳбатлашди.

— Деҳқон ака, депутат вазифаларини қандай тасаввур қиласиз?

— Давлат, жумҳурият миқёсидаги депутат қонун ишлаб чиқишда иштирок этувчи шахс. Кўп ҳолларда депутатларимиз маҳаллий раҳбарият ҳал қиладиган вазифаларни ўз олдиларига қўяётганларининг гувоҳи бўляпмиз. Бу, менимча, жуда катта имкониятларни тушунмаслик ва улардан фойдалана олмасликдир. Масалан, асфальтлаштириш, ободонлаштириш депутатнинг иши эмас. У шундай қонунлар чиқарилиши ва уларнинг бажарилишига эришиши лозимки, фалон жой ўзи асфальтлансин, ободонлаштирилсин. Яъни, унинг ҳаракати туфайли тўхтаб қолган иқтисодий, сиёсий, маънавий механизм ҳаракатга келсин. Жумҳурият, халқнинг тақдири депутат қўлида бўлгач, у ўз билимини, кучини иккинчи даражали ишларга сарфламай, йиллар давомида самарасини кўрсатадиган фаолият билан шуғулланиши керак деб ўйлайман. Дейлик, армия ҳақидаги фикр ижобий ҳал этилса, ички зиддиятларда ундан фойдаланилмайди. Демак, ўтган йили 9 апрелда Тбилисида содир бўлган воқеалар такрорланмайди, 68-йилдаги Чехословакия ёки Афғонистон фожиаси қайтарилмайди. Бу миллионлаб кишилар тақдири билан боғлиқ иш, гарчи самараси бирдан сезилмаса ҳам.

— Дарвоқе, ҳаракатномангизнинг бир бандида айнан шу муаммони кўтаргансиз — ички зиддиятларни ҳал қилишда Совет Армияси қўшинларидан фойдаланишга чек қўйиш.

— Ҳа, афсуски, бу ҳозир энг долзарб масала ва биз яратмоқчи бўлган ҳуқуқий давлат тушунчасига мутлақо зид. Ички зиддиятлар учун жуда зарур бўлса, ички қўшинлар бор. Ҳар қандай оғир вазиятни ҳам фақат сиёсий йўл билан ҳал қилиш керак. Ўтган йили ўзбек тилига Давлат мақомини беришни талаб қилиб сессиядан олдин Ленин майдонида митинг бўлаётган эди. 500 тача одам йиғилган. Бир гуруҳ мухбирлар келиб бу жараённи кинога, суратга ола бошлашди. Шунда бир опа чиқиб, милиция вакилларига буюрди: «Мухбирларни ҳайданг!». Мени ана шу муносабат ўйлантиради. Барча ривожланган мамлакатларда халқ жунбушга келса, раҳбарлар улар қаршисига чиқишади, талабларини тинглашади, сиёсий мулоқотга чақиришади. Шу йўл билан муаммоларнинг маъқул ечими изланади. Беҳуда қон тўкишларнинг олди олинади. Биз халқимизда парламент маданиятини шакллантиришимиз лозим. Армия масаласига келсак, қайтараман, уни халққа қарши қўймаслик керак. Энг сўнгги чора кимнингдир истаги билан эмас балки Олий Советнинг махсус қарори билан бўлиши керак. Бу ўринда мен Ўзбекистон ССР Олий Советини назарда тутаяпман. Тўғри, армия билан боғлиқ масалалар СССР Олий Совети тасарруфида, бироқ жумҳуриятлар суверенитети деган гап бор, яъни, ҳар бир жумҳурият мустақил давлат. (Бусиз кўнгилли иттифоқ тушунчаси шунчаки гап). Шунинг учун унинг территориясига киритилаётган ҳарбий қўшин фақат жумҳурият Олий Совети рухсати ва қарори билан бўлиши шарт.

— Кейинги вақтларда озми-кўпми армиядаги муаммолар ҳақида очиқчасига гапира бошладик. У ерда ҳам кўп муаммолар борлиги маълум бўлиб қолди.

— Армия, агар унга мавҳумлик тушунчасидан халос бўлиб қаралса, жамиятнинг бир бўлаги. У ерда хизмат қилаётганлар ўзимизнинг укаларимиз, қариндошларимиз, танишларимиздир. Шу туфайли жамият қандай бўлса, армия ҳам шундай бўлади. Ҳаётдаги барча камчиликлар, ноҳақликлар, муаммолар у ерда ҳам ўз аксини топади. Тан олиш керак, «дедовшина» армияда кенг қулоч ёзган. Аммо, афсуски, бу бирдан бир муаммо эмас. Масалан, ҳозирги кунда Қишлоқ хўжалиги нозирлиги, Машинасозлик нозирлиги армиядан ўз мақсадларида фойдаланадилар. Аскарларга ҳарбий кийим берилади-ю, ишга жўнатилади. Овқатланиш ҳам аскарларнинг шахсий ҳисобидан. Бунинг нимаси армия? Ҳамма нарсани ўз номи билан аташ вақти келмадимикин? Менимча, армия сонини қисқартириш керак. Озгина-ю созгина бўлсин.

Яна бир масала. — Миллий сипоҳилар масаласи. Ҳозир Ўрта Осиёлик аскарлар жами армиянинг анча фоизининг ташкил қилишади. Миллий сипоҳи кадрлар эса йўқ. Бу масалани шу яқин вақт ичида кўриб чиқиб, чоралар қабул қилишимиз лозим.

— Шифокор сифатида ҳаракатномангизга тиббиёт билан боғлиқ қандай бандлар киритгансиз?

— Масаланинг бундай қўйилишига сал эътирозим бор. Депутат шифокор, иқтисодчи ва ҳоказо эмас, балки энг аввало сиёсатчидир. Шунинг учун унинг назаридан жумҳурият ҳаётига оид бирор принципиал масала тушиб қолмаслиги керак.

Энди тиббиёт масаласи. Аҳвол жуда оғир. Зудлик билан «Совпластитал» ва «Медиз» корхоналари билан ҳамкорликда бир марта ишлатиладиган шприцлар ва қон қуювчи асбоблар ишлаб чиқишни йўлга қўйишимиз лозим. Жойлар етишмайди. Афғон уруши даврида Тошкентда қурилган, энг замонавий асбоблар, дори-дармонлар билан таъминланган 340-госпиталдаги жойларнинг 5 фоизини ҳарбий бўлмаган беморларга олиб бериш учун Туркистон ҳарбий округига чиқиш керак. Кейинчалик жойлар миқдорини ўн фоизгача етказиш мумкин. Бу ўринлар «афғон» йигитлари учун, ҳеч кими йўқ ногиронлар учун хизмат қилсин.

Ҳарбий медицина муассасалари қошида табиий офат ва оммавий тартибсизликлар чоғида жароҳатланганларга тиббий ёрдам кўрсатиш учун энг замонавий воситалар билан таъминланган махсус отрядлар тузиш лозим. Биз ҳарбий шифокорлар бахтсизлик ҳақида хабар топишимиз биланоқ икки соат ичида ўша ерга жўнаб кетишимиз шарт. Демоқчиманки, махсус ҳарбий отрядлар энг биринчи ёрдам кўрсатиш учун бошқалардан тезроқ етиб бориш имконига эгалар.

— Қизиқарли суҳбатингиз учун раҳмат. Сайловда омад ёр бўлсин!

Фурқат НЕЪМАТ
суҳбатлашди.

САЙЛОВ ВАРАҚАСИ

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги қонунга мувофиқ участка сайлов комиссияси сайлов куни ўзининг истиқомат жойида бўлишга ва овоз беришда қатнашишга имкони бўлмаган сайловчилардан сайлов конвертларини қабул қилиб олади. Бундай сайловчи ўзи истиқомат қилаётган жойдаги участка сайлов комиссиясидан сайлов варақаларини талаб қилиб олиши, депутатликка номзодлар хусусида тўхтамга келиши ва тўлдирилган сайлов варақаларини конверт ичига солиб беркитиб, участка комиссиясига қолдириб кетиши мумкин. Сайловчи сайлов варақасини олганлиги ҳақида сайловчилар рўйхатига имзо чекади.

Сайлов варақасига Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига рўйхатга олинган ҳамма номзодлар алфавит тартибида депутатликка ҳар бир номзоднинг фамилияси, исми, отасининг исми, эгаллаб турган лавозими (машғулоти), иш жойи ва истиқомат жойи кўрсатилган ҳолда киритилади.

Участка сайлов комиссияси сайлов варақалари бланкаларини ҳисобга олиб боради. Сайлов варақалари ва сайлов конвертлари тўғри ҳисобга олиниши ва сақланиши учун масъулият комиссия аъзоларидан бирининг зиммасига юклатилади. Участка сайлов комиссияси сайлов варақаларини сайловдан 15 кун олдин, сайловчилар рўйхати илиб қўйилгандан кейин, яъни 1990 йил 3 февралдан бера бошлайди. Сайлов конвертлари муҳрланган сайлов қутиларига ташланади.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси.

Намуна

САЙЛОВ ВАРАҚАСИ

Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод қилиб қайд этилганлар

РЎЙХАТИ

19 90 йил "18" февраль
(сайлов куни)

Охунбобоев номли

305 сайлов округидан Андижон областъ,

Олтинкўл райони, Найман қишлоғи

Сиз қарши овоз бераётган депутатликка номзодларнинг фамилияларини ўчириб ташланг.

Депутатликка номзодлар:

ОЛИМОВ Шавкат — "Ўзбекистон" колхози, бош агрономи, Найман қ.

ВОСИКОВА Зулфия Аминовна — Олтинкўл қишлоғи, №10 ўрта мактаб директори

ТОИРОВ Абдулҳай Ибрагимович — Охунбобоев номли совхоз бош инженери, Қумлоқ қ.

Овоз бериш пайтида биттадан ортиқ номзоднинг фамилияси қолдирилган варақа ҳақиқий эмас деб ҳисобланади.

ТОШКЕНТДАГИ маҳаллалардан бирида ҳамкасбимизнинг номзоди жумҳурият халқ депутатлигига кўрсатиладиган бўлди. Бордик. Чойхонага фаоллардан ўн-ўн беш киши йиғилган экан. Гап «ультиматум»дан бошланди.

— Сизни йигитларимиз жуда мақташди, — деди маҳалла комиссиясининг раиси бўлғуси номзодга қараб. — Майли, биз Сизнинг номзодингизни кўрсатамиз. Лекин шартимиз шуки, айтганларимизни қиласиз. Аввало, маҳалламизда ҳаммом йўқ. Клубимиз масаласини ҳал қиласиз, эскириб қолган. Болалар боғчасида жой етишмайди. Кўчаларни юриб бўлмайди — қишда тиззагача лойга ботсангиз, ёзда чанги...

Хуллас, раис бугун деярли ҳар бир ўзбек маҳалласи, қишлоғи, қасабаси ва шаҳари учун «рак»ка айланиб кетган дардларни айтди.

— Ана шу ишларни бажараман деб сўз берсангиз, Сизни сайлаймиз. Бўлмаса, ана, қурилиш бошқармасининг начальниги ҳам мени сайланглар, деб ялиниб юрибди, — дея сўзини тугатди раис.

Ҳамроҳимиз ноқулай аҳволда қолди:

КИМГА ОВОЗ БЕРАСИЗ?

— Мен қурилиш министри, ҳатто прораб бўлмасам, — деди у.

— У ёғини ўзингиз биласиз, — деган жавоб бўлди. — СССР халқ депутати бўлмоқчи бўлган таниқли бир киши ҳам икки марта кераклича овоз ололмовди. Учинчи сайлов олдидан кўчамизни асфальтлаб берганди — ўтди-кетди...

Сўнг ҳамкасбимизни бошқа маҳаллага таклиф этишди, унинг депутат бўлиш нияти қатъий эди.

...БУГУН ён-верингизга қаранг: Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзодларнинг ҳаракат дастурига кўз ташланг. Халққа бераётган ваъдаларига қулоқ тутинг. Ёқангизни ушлаб қоласиз.

Бир ҳисобда номзодларнинг ҳаракат дастури шундай, ранг-баранг бўлиши керакдек.

Ҳозир қайси тоифадаги номзоднинг ошиғи кўпроқ олчи турмоқда? Раҳбар номзодларнинг. Ана шу номзодлардан бири тасарруфидаги корхона ҳисобидан қишлоқ Шўроси хазинасига «ободонлаштириш учун» фалон минг сўм ўтказиб, учрашувларда буни «хамир учидан патир» деб юрган. Бўлса, яна бир раҳбар-номзод симёғочлар ҳозирлаб, «мени сайласанглар, уйларингга телефон ўтказиб бераман», деган ваъдаларини бермоқда. Тағин бири ўзи сайланадиган мавзеда ноёб моллар сотирганн ҳам сир эмас. Улар бундай дадиллик, хотамтойликларини ўз чўнтакларидан эмас, давлат корхона ва хўжаликлари ҳисобидан қилишаётгани маълум бўлиб қолди. Бундай эпчиллик номзодлар ўртасида катта тенгсизлик келтириб чиқариши шубҳасиз. Уларнинг рақиби бўлган оддий ишчи ёки колхозчининг қўлидан нима келишини айтиш қийин бўлади. Ёки шунча ҳам минг бир чиғириқдан ўтавериб, бармоқ билан санарлигина қолган кам сонли ижодкор-номзодлар — шоир, ёзувчи, журналист, олимларнинг аҳволи нима бўлади? Ваъдаларини эшитавериб чарчаган, қайта қурилишнинг натижасини кутавериб умидлари узилаётган сайловчилар, нақдини кўрайлик деб ширин сўзларнинг қурбонига айланиши мумкин.

Оҳангарон ноҳиясидаги 83-Қорахитой сайлов мавзесидан рўйхатга олинган беш номзоднинг сайловчилар билан бўлган учрашувида иштирок этдим. Учрашувда жаранглаган «янги қурилишлар», аҳволни «яхшилаш»лар ва ноёб молларни «кўпайтиришлар» ҳақида берилган «нақд» ваъдаларни эшитсангиз эди. Битта «қурувчи-номзод»нинг «орзулари»ни амалга ошириш учун, ҳозирги йўқ имконият тўла яратилганда ҳам, кишининг умри етмайди. Номзодларнинг кўпчилиги жумҳурият халқ депутатининг вазифалари ҳақида, жўнроқ бўлсин, тасаввури йўқлигини сездим. Беш номзоддан учтасининг ҳаракат дастури, асосан, «фалон жойда фалон нарса қураман», деган ваъдалардан иборат. Учрашувда сўзга чиққан сайловчиларнинг номзодлардан илтимос ва талаблари ҳам қурилиш бобида бўлди. «Директор ука, депутат бўлсанг, кўчамизни асфальтлаб бергин!», «Бизга бир мактаб, битта бальниса қуриб беринг!», «Қишлоғимизга табиий газ олиб келишни унутманглар!». Беринг, беринг, беринг!..

Кўпчилик сайловчилар ҳалигача депутат сиймосида ижроқўм раисининг қурилиш бўйича муовини ёки бинокорлик министридан ўзга шахсни кўрмаётгани фожиаларимизнинг улуғидир.

Бугун ўзи сайланажак мавзеда нимадир қуришни ёки унга нимадир беришни ваъда қилаётган номзодлар эртага депутат бўлиб олишса, жумҳуриятимиз Олий Совети сессияларини, қабул қилинажак қонунлар муҳокамаси бир четда қолиб, «беринг!» деб додловчиларнинг бозорига айлантириб юборишлари мумкин. Бериладиган ва ажратиладиган нарсанинг эса ўзи йўқ. Уни топиш, яратиш керак. Бунинг учун биз парламентимизга ваъдабоз ёки ўзидан лавозими катта нима деса, қуллуқ қилиб ўтирадиганларни эмас, ҳақиқий депутатларни сайлашимиз керак.

Ҳар биримиз ўйлаб кўрайлик: СССР халқ депутатларининг биринчи ва иккинчи съездлари ҳамда сессияларида қайси соҳа кишилари кўпроқ дадиллик кўрсатдилар? Турли таклиф, мулоҳаза, талаблар билан мамлакат Олий минбарига кўтарила олди? Ўз сайловчиларининг манфаатларини кўзлаб, дадил овоз берди? «Правда Востока» газетасининг ёзишича, биринчи галда ижодкор зиёлилар, олимлар. Улар Тўлепберген Қайипбергенов, Одил Ёқубов, Эркин Юсупов, Аҳмаджон Мухторов. Қизиғи шундаки, бу соҳа одамлари ўзбекистонлик СССР халқ депутатларининг бор-йўғи уч фоизинигина ташкил этаркан. (Депутатлари энг фаол чиқишлар қилган Литвада бу рақам 29,1 фоиз. Социологик тадқиқотлар натижаси бўлган бу маълумотлар «Комсомолец Узбекистана»нинг 1989 йил 7 июнь сонидан олинди). Депутат сайлашда биз узоқ йиллардан буён номзоднинг сиёсий савияси, билими ва ақлига эмас, қайси синфга мансублиги, касб-кори ва кўпроқ амалига қараб келяпмиз. Қабоҳат йилларининг хасталиги ҳозир ҳам оёғимизга тушов солмоқда. Йўқса, 105 партия ходимининг кўпчилиги депутатликка муқобил номзодсиз рўйхатга олинмидими? Бу эртага бўладиган сайловлардан сўнг шунча фирқа ходими парламентимиздан сўзсиз жой олади дегани эмасми? Партия бугун ўз ишини бутунлай янгича қураётган, эскича зуғумлар ўтказишдан ўзини поклаётган бир даврда бундай ҳолга йўл қўйилган ожизликдан, ғирромликдан ўзга иш эмас.

Бу сайловларда кўплаб сунъий ва табиий тўсиқлар бўлди ва, афтидан, ҳали яна бўлади. Шунинг учун сайлов тўғрисидаги қонунларимизни яна бир бор кўздан олиб кўрсак, яхши бўларди. Маъмурий-буйруқбозлик силсиласи номзодлар кўрсатиш палласида талай ўринларда маккорлик қилди. Оққўнгил одамлар алданиб қолди. Буларнинг ҳаммасига сабаб, менингча, халқимиз тўла уйғониб улгурмаганида. Бундан фойдаланган буйруқбозларнинг таъсири ошди. Одамлар сайлов силсиласининг ўта нозик «ўйинлари»ни ҳали англаб етганлари йўқ. Унинг алифбосини билиб олмагунимизча, неча йиллар, имкониятлар, қадриятлар, ёниқ қалблардан айриламиз экан!

Айрим номзодларнинг қурилишу тўкин-сочинлик олиб келувчи ваъдаларига зўр беришнинг сабабларидан яна бири жўн, мойчироқдек сийқа тарғиботимизга бориб тақалади. «Депутатлар ҳақида ҳикоялар» уюштирилганда, уларнинг қонунларимизни мукаммаллаштириш, ички ёхуд ташқи сиёсатимизни шакллантиришга қўшган шахсий ҳиссаси ҳақида эмас, «қурган» ҳаммомлари, «асфальтлаган» йўлларида нарига ўтилмади ва ўтилмаяпти. Натижада, кўпчилик депутат деганда фалон нарса қурувчи, «зўр» одам экан-да, деган тасаввур таъсирида қолган.

Халқимиз кўзи очилиш азобини бошдан кечирмоқда. Энди очилган нигоҳлар бирдан узоқни кўриши мушкул. Улар ўз рўзғори, маҳалласи, узоги билан, шаҳридан нарини кўриши қийин бўлаяпти. Қолаверса, бизда шундай кучлар ҳам йўқ эмаски, уларга қолса, халқнинг кўзи доим сўқирлигича турса, очилса ҳам, шўр пешонасидан нарининг мудом туман қоплаб ётса.

Шунинг учун улар бугун одамларни: «Шукр қилайлик, ахир бурунги сайловларда шу ҳам бўлмаган!» деб тинчлантиришга уринмоқдалар. Чунки улуснинг кўзи очилиб, умуммиллат, умумхалқ, умуммамлакат ёки умумбашарий руҳида фикрлай бошласа, уни жаҳолатда сақлашдан манфаатланиб келаётганларнинг нони яримта бўлиб қолади. Депутатларимиз эса кенг фикрли, Ўзбекистонимизни, халқимизни ниҳоясиз олиб чиқиш йўлларини кўрсата оладиган фозил ва дадил кишилар бўлмоғи лозим.

Бугун биз маҳаллийчилик, уруғбозлик, таниш-билишчилик касрида бошимиз балолардан чиқмаяпти. Бу бало сайловларда янада яққолроқ панд бермоқда. Кимдир депутатликка лойиқ номзодга эмас, идорасининг бошлиғи, ҳамқишлоғи, уруғдоши ёки таниши бўлган киши учун овоз бермоқчи. Кимдир ўнта кир совуну, ваъда берилган симёғочлар учун овоз бермоқчи. Кимдир номзод ишчи ёки деҳқонлар синфидан бўлгани учун уни юбормоқчи.

Фикрлашимиз шу йўсинда қолса, косамиз оқармайди. Эртага аҳволимиз бугунгидан ёмонлашса, фақат ҳукуматни эмас, ўзимизни ҳам айблашимизга тўғри келади.

18 февраль куни биз Ўзбекистоннинг келажаги учун овоз берамиз. У қандай келажак бўлади? Порлоқми ёки?

АЙТГАНЧА, ҳамкасбимизнинг аҳволи нима кечди? «Юмушлари кўплиги сабабли» Ўзбекистон ССР халқ депутати бўлолмаслигини айтиб, унга ҳурмат кўрсатган сайловчилардан ёзма равишда узр сўрабди. «Нега бундай қилдингиз?» десам, оғир уф тортди.

Қулман ОЧИЛ,
журналист.

НАМАНГАН ВИЛОЯТИ. Косонсой ноҳиясидаги Худойбердиев номли совхозда ёш коммунист мактаби очилди. Унда фақат янги партия аъзолари эмас, балки комсомоллар, фирқа аъзоси бўлмаган ёшлар ҳам сиёсий билимларини оширишмоқда.

Бу тадбир хўжалик фирқа ташкилотининг фаоллиги ошганини кўрсатмоқда. Расмиятчиликка чек қўйилди, фирқа сафига қабул қилиш шартларига қаттиққўллик билан ёндашилмоқда. Бундай ишлар хўжаликда кўп ўтмай ўз натижасини бера бошлади. Ўтган йили давлатга пахта сотиш ҳисобига 1,5 миллион сўм фойда олинди. Ваҳоланки, икки йил аввал бу соҳадаги режалар ўлда-жўлда қолиб кетган эди. Хўжаликда биринчи бор чорвачилик фойда келтирувчи соҳага айланди.

Суратда: сиёсий ўқув тарғиботчиси Илҳом Муллахўжаев ёш коммунист мактабида дарс ўтмоқда.

А. ҚОВТУН сурати.
(ЎзТАГ).

Хориждан хабарлар

Қайта қуриш тақдири, мамлакат тақдири

КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленуми иши тўғрисидаги материаллар хорижий газеталарнинг биринчи саҳифаларида босиб чиқарилмоқда. М. С. Горбачевнинг доклади, Пленум қатнашчиларининг нутқлари кенг шарҳланмоқда. Турли мамлакатларнинг таниқли сиёсат ва жамоат арбоблари, оммавий ахборот воситалари совет қайта қуриши тақдири, мамлакат тақдири ва КПССнинг ҳозирги, революцион ўзгартишларнинг энг масъул босқичидаги аҳамияти Москвада ўтаётган партия анжумани қатнашчиларининг диққат марказида турибди, деб таъкидлашмоқда. Пленум иши КПСС ўзининг бирлаштирувчи вазифасини, совет халқи фаровонлиги йўлида қайта қуришни таъминлашга тайёр эканлиги ва бунга қодирлигидан далолат бермоқда, деган фикрни билдиришмоқда шарҳловчилар.

СОФИЯ. «Работническо дело» газетаси КПСС Марказий Комитети Пленумида авж олган музокара мазмуни ва ўткирлиги жиҳатидан кутилганидан ҳам зиёда бўлди, деб уқтиради. КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига ҳаракат дастури лойиҳаси ва Михаил Горбачевнинг доклади музокараларнинг қизғин бўлишини таъминлади. Нотиқларнинг кўпчилиги ушбу ҳужжатларнинг асосий қоидаларига қўшилганликларини айтдилар, айни вақтда уларнинг кўпчилиги ўз таклифларини ҳам киритдилар, танқидий фикрлар айтдилар. Партиянинг Совет жамиятидаги раҳбарлик мавқеини қонун асосида мустаҳкамлаб берган СССР Конституциясининг 6-моддасидан воз кечиш хусусида, маъмурий-буйруқбозлик системасини бутунлай тугатиш учун қатъий кураш олиб бориш хусусида аниқ фикрлар айтилмоқда.

ВАШИНГТОН. «Американикларнинг кўпчилиги Москвада бўлаётган ҳаяжонли учрашувларни кузатиб турибди» — АҚШ президенти Ж. Буш Форт-Эрвин (Калифорния штати)даги ҳарбий база районида Мохаве саҳросида бўлаётган ҳарбий машқларни кўришга борганида шуни айтди. Маъмурият бошлиғи М. С. Горбачевнинг «Совет Иттифоқида сиёсий фикрларнинг хилма-хиллигини кенгайтириш борасидаги» таклифларини маъқуллади. «Американиклар демократияга кўмаклашувчи тадбирларни доимо маъқуллайдилар», — деб қўшимча қилди Ж. Буш.

ЛОНДОН. «КПСС Марказий Комитетининг Пленумида қайта қуриш сиёсати мамлакатни бошбошдоқликка олиб келди деган гаплар айтилмоқда, дейилди Би-Би-Си эшиттиришида. Баъзи кузатувчилар бу қаттиқ йўл талабгорлари олиб бораётган сўнгги жанг, деб ҳисобламоқдалар... КПСС Марказий Комитети Пленуми ишининг узайтирилиши консерваторларнинг тақдим этилган ислоҳотларга қаршилиги кутилганидан ҳам кучли бўлганлигидан далолат бермоқда».

ПАРИЖ. ФКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Андре Лажуани «Антенн-2» телекомпанияси мухбири билан суҳбатда М. С. Горбачевнинг докладида илгари сурилган таклифларни Франция коммунистлари қўллаб-қувватлаётганликларини айтди. «СССР Конституциясидан партиянинг раҳбарлик мавқеини мустаҳкамловчи қоида олиб ташланиши назарда тутилаётганлиги бизни қувонтирмоқда, — деди у, — партиянинг бундай мавқеини буйруқ билан белгилаш мумкин эмас. Бундай мавқеини партиянинг бутун фаолияти билангина қўлга киритиш мумкин».

РИМ. ИКП Марказий Комитетининг матбуот бўлими ИКП бош секретари А. Океттонинг баёнотини тарқатди. Унда бундай дейилади: «КПСС Марказий Комитетининг Пленумида М. Горбачевнинг нутқи муносабати билан биз ўзимизда катта қониқиш ҳис қиляпмиз. Гап ислоҳотлар ва демократиялаш жараёнини ривожлантирадиган ҳамда уни изчил қиладиган ғоялар ва таклифлар мажмуаси устида боряпти. Энди хилма-хил фикрлар айтиш ва кўп партиялилик тақиқланмайди, балки аниқ-равшан имкониятлар ва сиёсий йўлни танлаш доирасига киради».

(ТАСС).

Нигерия калейдоскопи

Жодугарлар байрамга боришади

Планетада ҳозир қанақа ташкилотлар йўқ эмас! Улардан баъзиларининг номланиши гоҳида жумбоққа ўхшайди. Айтайлик, сиз «Бутунжаҳон сеҳргарлари ва афсунгарлари кенгаши»нинг фаолияти ҳақида бирор нарса биласизми? Ваҳоланки, шундай кенгаш бор. Ва у ҳатто ўз съездлари ва бошқа анжуманларни ўтказиб туради. Мисол учун яқинда Нигериянинг Бендел штатида Африка сеҳргарлари ва афсунгарларининг навбатдаги анжумани бўлиб ўтди.

Жодугарларнинг таъкидлашларига кўра, учрашув ўтказиладиган жой муваффақиятли танланган. Ғарбий Африканинг бу қисмидаги ерлар серҳосил бўлганлиги туфайли ҳам «Иблис маросимлари»ни ўтказишда 90 фоиз қўл келади. Куч тўплаш ва энг яхши муваффақиятларга эришиш учун «илғор тажрибани алмашлашда» жодугарлар турли хил ҳайвонларнинг қонини ичдилар.

Нигерия жодугарлари бу ерда фақат сеҳргарлик санъатларини такомиллаштириб қолмаганлари аён. Улар учун асосий муаммо шундаки, мамлакат ҳукумати уларни расмий жиҳатдан тан олинишига эришишдир. Лекин, «Рипаблик» рўзномасининг фикрига кўра, Нигерия ҳукумати жодугарликни ўзига касб қилиб олганларга қарши бўлган ўзининг салбий муносабатини ўзгартирмайди.

Рекорд учун буюртма

Греция граждани Жон Гриснинг номи Гиннеснинг рекордлар китобидан ўрин олишга яқинлашиб қолганга ўхшайди. Кейинги йигирма беш йил мобайнида у Логосдаги «Федерал палас» меҳмонхонасининг бир номерида мунтазам яшаб келмоқда. Нигериянинг чет эллик меҳмонига пойтахтдаги ҳашаматли меҳмонхонанинг бешинчи қаватидаги икки хонали кошона ҳар кунига 200 найрдага тушади. Жон Грис ҳар йили шахсий шофёр, ошпаз, хизматкор ва кир ювувчидан ташқари меҳмонхонага 70 минг найрдан кўп пул тўлайди.

Меҳмонхона хизматчиларининг гапларига қараганда «ғалатифоқ» бу грек деярли 350 кунини ўз номеридан чиқмасдан ўтказади. Камдан-кам ҳоллардагина у айланиб келиш ёки иш юзасидан учрашувга чиқиб қолади. Шундай бўлсада, Гриснинг бу ғалати қилиқлари меҳмонхона учун фойда бўлмоқда, чунки чорак аср мобайнида ўзининг доимий меҳмонидан анчагина пул шилиб олган.

Йиртиқ кийимларни намойиш қилиб

Нигериядаги Биринчи банкнинг хизматчилари иқтисодий аҳволдан ўз норозиликларини акс эттиришнинг янги усулини кашф этдилар. Кунларнинг бирида уларнинг ҳаммаси ишга йиртиқ-ямоқ кийимларда келишди. Банк раҳбарлари ва мижозлари банк дарчалари ортида ўтирган жулдур кийимли хизматчиларни кўриб, анчагача анграйиб қолдилар. Шундай бўлсада, ёзув-чизув ишларини олиб борувчи хизматчи аёллар ишни ҳар кунги одатлари бўлган пардоз-андоз қилишдан бошлаганлар. Банкнинг эшик ва деворларида, «Менинг кийимларим йиртиқ! Мен ақлдан озган эмасман. Лекин буларнинг ҳаммасига Биринчи банк айбдор!», — деган плакатлар пайдо бўлган.

Чўнтак кўтармагандан кейин

Ислом динига эътиқод қилувчи нигерияликларнинг зўр қизиқиш билан муҳокама қиладиган муаммоларидан бири — бу келинларнинг баҳосидир. Айрим ота-оналар унча кўп бўлмаган пул, қариндош-уруғларга қиммат бўлмаган совға-салом ёки дам олиш кунлари куёв ҳисобига овқатланиш каби анча маъқул ҳаражатларни белгилайдилар. Аммо кўпинча бунинг тамоман акси ҳам бўлиб туради — дастлабки баҳо 5—10 минг найр ва ундан ҳам кўп қилиб белгиланади, арзон совға-саломлар эса бутунлай қабул қилинмайди.

Вақти-вақти билан Нигерия матбуотида куёв келиннинг ота-оналарига нафақат тўйдан олдинги белгиланган пулларни тўлаганлиги, балки, ҳар бир туғилган боласи учун ҳам пул инъом қилганлиги ҳақидаги мисолларни ёритиб турилади. «Абуджа ньюсдей» газетаси Кафончанада (Кадуна штати) яшовчи деҳқон Н. Акунобининг уйланишининг аянчли аҳволини ёзиб чиққан. Оиланинг ҳар йили болалар билан тўлиб бориши туфайли илгари бадавлат бўлган фермернинг молиявий аҳволи парокандаликка учраган. Ҳар сафар янги туғилган чақалоқ учун келиннинг ота-онасига бир неча минг найр тўлашга мажбур бўлган куёв ерини, уйидаги бор бутини ташлаб номаълум томонга қочиб кетишга мажбур бўлган.

Сергей МЕРКУЛОВ,
АПН мухбири.

Тўмарис ҳақидаги афсоналар билан таниш бўлсангиз, ушбу сурат сизни унчалик ҳаяжонлантирмаслиги турган гап.

Замона зайли билан хотин-қизлар ҳозир эркаклар билан тенг ҳуқуқли ва шу боисдан ҳам биз мана бу иш аёлларники, буниси эркакларники демай қўйганмиз. Уддалай оласанми, муносибмисан, марҳамат. Истасанг нозир бўл, истасанг фазогир.

Дарвоқе, мамлакатимизда бир неча фазогир ва учувчи аёлларимиз бор. Биз бундан фахрланамиз. Лекин бир нарсадан хавотирланишимиз ҳам сир эмас. Аёл жамиятда ким бўлишидан қатъий назар, у ҳамиша аёл бўлиб қолиши, табиат ато этган ҳислатларни муқаддас билмоғи лозим.

Суратда: Канада ҳарбий ҳаво кучларининг учувчилари кўриб турганингиздек, океан орти мамлакатларида энг эркакча ҳисобланмиш «хавфли ўйин»ларда ҳам аёллар эркаклар билан ёнма-ён.

ТАСС сурат хроникаси.

САВДО МУЗОКАРАЛАРИ БОШЛАНАДИ

ВАШИНГТОН, (ТАСС). 12 февраль куни Вашингтонда Америка-Совет савдо музокараларининг биринчи даврачи бошланади. Чоршанба куни Президентнинг савдо музокараларидаги вакиласи Карла Хиллз шуни маълум қилди.

Муҳокамаларда Совет Иттифоқига Қўшма Штатлар билан савдо-сотиқ қилишда кўпроқ қулайлик яратиш учун имкон берадиган битимни ишлаб чиқишга катта эътибор берилади, дейилади К. Хиллзнинг бу ерда тарқатилган баёнотида. «Конгресс билан, федерал идораларнинг вакиллари, шунингдек Американинг хусусий тармоқлари билан қалин алоқада ишлаб, июнь ойида олий даражада бўладиган учрашувга ушбу битимни тайёрлашимиз мумкинлигига ишонаман», — деди у.

К. Хиллз Вашингтонда бўладиган савдо музокаралари СССРдаги иқтисодий ислоҳотга кўмаклашади, деб умид билдирди. «Битимнинг муваффақиятли тугалланиши Америка бизнесининг Совет Иттифоқида савдо-сотиқни ҳамда коммерция фаолиятини кенгайтириш учун ҳам имконият яратади», — деб таъкидлади у.

Америка делегациясига бўлажак музокараларда Президентнинг савдо музокараларидаги вакилининг ўринбосари Жулиус Кац, Совет томонига СССР ташқи иқтисодий алоқалар министрининг ўринбосари Ю. Н. Чумаков бошчилик қилади.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

АНТИҚА КАСБ ЭГАСИ

● НЬЮ-ЙОРК шаҳри аэропортида хизмат қилувчи Кэролайн Хейвуд исмли аёл ҳаётда камдан-кам учрайдиган вазифани бажаради — самолёт учадиган майдондан қушларни ҳайдайди. Хейвуднинг қуроли — баланд овозда гапирувчи карнайи машина устига ўрнатилган магнитофондир. Ундан автомобиль, милтиқ, ҳатто замбарак овозлари, бўриларнинг увуллаши эшитилиб туради. Мабодо, бу овозлар ёрдам бермаса, ўзидан фақат ёмон ҳид таратувчи милтиқдан ўқ отиб, қушларни ҳайдайди.

ПАРАШЮТДАГИ ТИМСОҲ

● ФРАНЦИЯНИНГ Бурж шаҳрида бўлиб ўтган ҳодиса оз бўлмаганда фожиа билан тугарди. Беш ёшли Жан Претет билан тўрт ёшли синглиси Андреа бассейнда чўмилишарди. Бир вақт осмондан парашютда тимсоҳ сувга келиб тушди. Болакайлар бахтига парашютга ўралиб қолган ҳайвон уларга кўп жабр етказмади — бир-неча жойларини тимдалаган бўлишига қарамай, кичкинтойлар ниҳоятда қўрқиб кетишганди. Бу воқеа Европа мамлакатлари бўйлаб «Парашютда сакровчи тимсоҳ» томошасини кўрсатувчи ҳайвон эгаси Бернерд Дидье исмли кишининг айби билан содир бўлди. Навбатдаги томоша кўрсатиладиган ер одамлар яшайдиган жойга жуда яқин танланган эди, шамол хавфли «юки» бўлган парашютни учириб, бассейнга тушириб юборди. Шаҳар суди Дидьедан тимсоҳни тортиб олиб, ҳайвонот боғига топширди, шунингдек, болаларга етказилган жароҳатни қоплаш учун уларнинг ота-оналарига бир миллион доллар тўлаш ҳақида ҳукм чиқарди.

КИМНИНГ СОЧИ ТЕЗ ТЎКИЛАДИ!

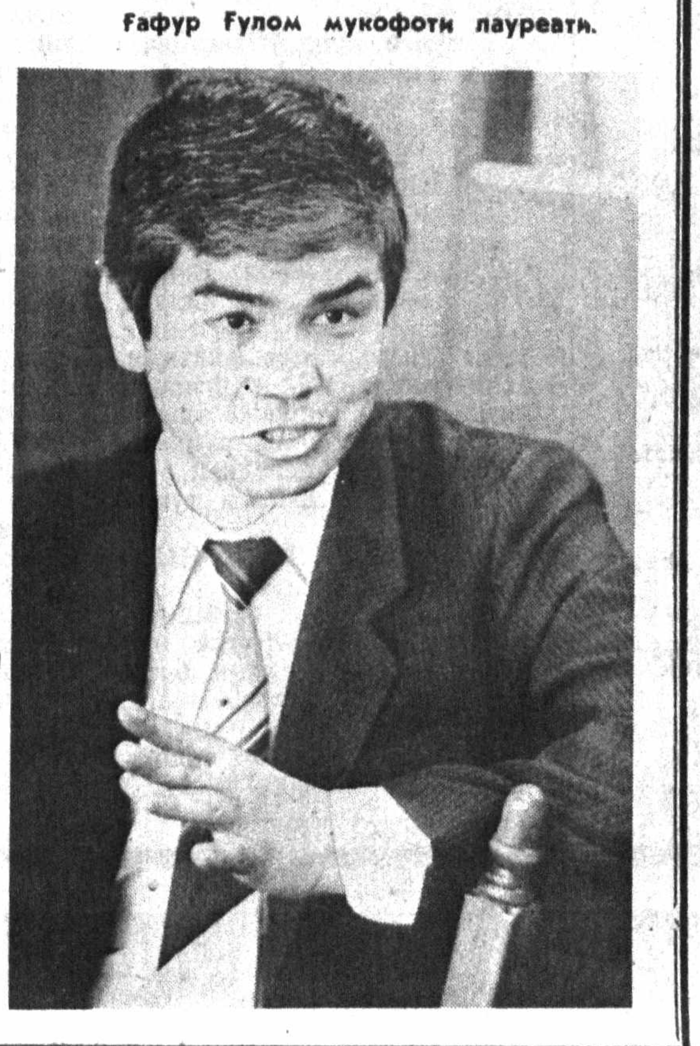
● ҒАРБИЙ ГЕРМАНИЯЛИК косметологларнинг фикрича, сариқ кишиларда бошқа рангдаги одамларга нисбатан соч тез тўкилар экан. Маълум бўлишича, сариқ одамларда ўртача 80 минг соч толаси бўлса, бошқаларда 140 мингтача бўларкан. Кунига 100 ва ундан ортиқ сочи тўкилаётган киши албатта, врачга учрашиши лозим, деб таъкидлашмоқда мутахассислар.

1

> «Самарқанднинг жанубида Шовдор тоғлари жойлашган. Атрофда бу вилоятчалик киши саломатлиги учун тоза ҳаволи маскан, серҳосил экинзор, энг яхши мевазор боғлар йўқ. Кишиларининг қадди келишган, юзлари ёруғ...»
>
> Ибн ҲОВҚАЛ.

НУРГА ТЎЛСИН БОҒЛАРИНГ, УРГУТ!

Абдусаид КЎЧИМОВ,
Ғафур Ғулом мукофоти лауреати.

I

Мен ургутликман. Ургутнинг чекка қишлоқларидан бирида туғилиб-ўсганман. «Бобурнома»да афсонавий жаннатга қиёсланган, яқин-яқингача «Ўзбекистон Кавкази» дея таъриф-тавсиф этилган бу маконнинг дашту-даласи, тоғу-тоши, ҳар сиқим тупроғи азиз ва қадрдон мен учун. Ҳамқишлоқларимнинг қувончу-ташвишлари ҳам беш қўлдай аён менга. Ҳар гал она қишлоғимга борганимда, юртдошларимнинг ютуқларидан вужудим севинчларга тўлади, ноқулай шарт-шароитларга, етишмовчиликларга, неча йиллардан буён ҳал қилинмай келинаётган оддий муаммоларга дуч келганда эса юрагим сим-сим эзилади. Тошкентлик биродарларим билиб-билмай: «Ўзбекистонда Ургут халқидек бой-бадавлат эл йўқ» дея гоҳ ҳавас, гоҳ ҳасад аралаш жилмайганларида, қани энди, ҳаммаси сизлар ҳавас қилгандек бўлса, дегим келади уларга.

Чиндан ҳам сиртдан қараганда шундай — ургутликлар ғоят бадавлатдек кўринади, бир марта уларнинг хонадонида меҳмон бўлган киши неча йиллар меҳру-муҳаббат билан эслайди бу меҳмондўстликни. Ургутда меҳмон олдида «сир» бериш йўқ: бор-будини сарфлаб бўлса ҳам, қарз-ҳавола қилиб бўлса ҳам қўноқнинг кўнглини овлаш пайида бўлишади улар, қолаверса, битта меҳмондорчиликка дунё кетармиди! Лекин ургутликлар тўю-томошаларни ҳам жой-жойига қўйишади: базм, таниқли хонандалар иштирокида концерт, кўпкари... Тўлиб-тошиб кетишганидан эмас, одатга, удумга риоя қилишганидан, қулоқларигача қарзга ботсалар ҳам обрўни қўлдан беришмайди.

Ошкоралик боис матбуотда, радио-телевидениеда пахтакор, чорвадор, пиллакор ва бошқа қишлоқ хўжалиги тармоқлари билан шуғулланувчилар меҳнатини енгиллатиш ҳақида кўп гаплар бўлмоқда. Партия ва ҳукуматимиз мазкур соҳаларни ривожлантириш, меҳнаткашлар маданий-иқтисодий турмуш фаровонлигини ошириш юзасидан амалий чора-тадбирлар белгиламоқда. Жумҳурият Марказқўмининг сайловолди Ҳаракат дастурида бундай ғамхўрликлар яққол ўз ифодасини топгани, ўзбекистонлик ҳар битта фуқаро қалбига олам-олам севинч ва умид бағишлаётгани бежиз эмас, албатта. Лекин тамакикор меҳнати, тамакичилик муаммолари анчадан буён кенг жамоатчилик диққат-эътиборидан четда қолиб келмоқда. Гўё Ургутда адоғига етмаган масалалар қолмаган, ёки аксинча, шундай жой — тамакичилик билан шуғулланаётган одамлар борлиги эсдан чиқиб қолгандек.

Тўғри, тамаки деганда ҳаммамиз бурнимизни жийирамиз, ҳар қути тамакига зарҳал ҳарфлар билан битилган «Чекиш инсон саломатлиги учун зарарли!» деган ёзувни пеш қиламиз. Бу заҳру-заққум киши саломатлигининг душмани, умр згови — бу чин! Лекин у экиляпти. Тамаки етиштирмаслик тўғрисида биронта тақиқловчи қарор қабул қилингани йўқ ҳали ҳозирча. Унинг ҳар сотихи, ҳар гектаридан қанча ҳосил етиштириш бўйича тегишли идоралар томонидан тасдиқланган махсус план, мажбурият бор — бажармасанг, жавоб берасан! Демак, деҳқончиликнинг барча тармоқлари сингари тамакичилик ҳақида, тамакикор меҳнати ҳақида ҳам ўйлаш, қайғуриш, ишни енгиллатиш чораларини қидириш керак. Демак бу соҳа ҳақида, у билан боғлиқ муаммолар тўғрисида ёзиш, баҳслашиш лозим. Қолаверса, гап бир киши, ўн киши, юз киши ҳақида эмас, бутун бошли ноҳия тўғрисида бормоқда. Ургутда эса 230 мингдан зиёд аҳоли истиқомат қилади. Ана шу аҳолининг асосий қисми тамакичилик билан шуғулланади. Марказқўмимизнинг Ҳаракат дастурида таъкидланганидек «Меҳнаткаш халқ манфаатларини ҳимоя қилиш, ижтимоий адолат принципларини қарор топтириш, аҳоли барча табақаларининг энг зарур эҳтиёжларини қондириш билан боғлиқ масалаларни ҳал қилиш барча партия комитетлари ва ташкилотларининг асосий бурчидир».

II

...Раҳматлик отамиз бизни ҳар тонг саҳарда уйғотар эдилар. Ҳали юлдузларнинг чақноқ шуъласи ўчмай эшакни аравага қўшардик-да, намхуш шабадада жунжиккан куйи далага — тамакизорга жўнардик. Аравамиз қишлоқ четидаги тош йўлда бошқа ўнлаб аравалар оқимига қўшилганидан кейин бояги карахтлик ўрнини тезроқ пайкалга етиш, кун исимай аравани баргга тўлдириш мажбурияти эгалларди. Қуёш қизиганидан сўнг тамакизорга кириб бўлмайди: аччиқ, бадбўй ҳаво нафасингни илондай бўғади. Азонда тамакизорга кириш эса ундан азоб — муздай баргга қўлинг тегиши билан худди бақани ушлагандек этинг жимиллаб кетади. Отқулоқнинг япроғидек баргларни битталаб узиб, аравани тўлдириш керак. Бунинг устига қуёш кўриниш бериши ҳамоно барглар орасида мудраб ётган ширинчаларга, жон кирадию, юз-кўзинг демай канадек ёпишиб олади: енгингдан, ёқангдан ичингга кирволиб, «қитиқлайди», жиғингга тегади, асабингни бузади. Аммо илож қанча, мактаб вақтигача аравани тўлдирмасанг, ҳолинг вой: бир томондан отанг койиса, бир томондан дарсга кечикканинг учун расминг «Тошбақалар доска»сини безайди — масхара бўласан, бутун мактаб олдида.

Ярим кечагача қимир этмай ўтириб тамаки тизиш, саҳарлаб далага

2

чиқиш дарс бошланганидан кейин ўз кучини кўрсата бошлайди: муаллимнинг сўзлари алладек ёқиб, қандай ухлаб қолганингни билмай қоласан. Ўқитувчилар ҳам сезишади, тушунишади ҳаммасини—баҳоларингни оширироқ қўйишади. Ахир, улар ҳам бошқа сайёра вакиллари эмас, уларнинг ҳам даласи, тамакизори бор, мактабдан келишлари билан хотин, бола-чақасига бош бўлиб тамакига уришади ўзларини. Тирикчиликнинг бошқа манбаи йўқ, ўн соатга етар-етмас дарсдан келадигани билан оила тебратиб, уй-жой қуриб, тўй-томоша қилиб бўларканми?.. Ҳай, майли, ўқитувчини оддий мактаб «ишчиси», дея қолайлик. Аммо жамоа хўжалиги раиси, бош бухгалтери, кассири ҳам саҳар-мардон туриб, эски-тускиларини кияди-да, тамакизорга жўнайди, тамаки узиб келади иш вақтигача. Акром Соҳибназаров — олий маълумотли агроном, бир неча йил ноҳиядаги йирик хўжаликлардан бири — «Правда» жамоа хўжалигига раислик қилди. Лекин у бирон кунни ҳам тамаки тизмай ўтказган эмас. Бир гал шаҳарлик оғайнилар билан бориб қолдик, Акром ака ҳозиргина даладан келган, коржомасини ҳали алмаштириб улгурмаган экан, раиснинг аҳволини кўрган дўстларимнинг ажабланишгани ҳозир ҳам кўз олдимда турибди...

Тамаки қанчалар аччиқ бўлса, шунчалар нозик-ниҳол ҳамдир. У етти ёшдан етмиш ёшгача бўлган барча одамни ишлашга мажбур қилади. Устига-устак, ҳамма юмуш қўлда: экилади, чопиқ қилинади, узилади, тизилади, тойланади, топширилади. Апрель-май ойларидаги об-ҳавони бир тасаввур қилинг: қиш эндигина қор кўрпасини йиғиштириб олган, ернинг «бадани» исиб улгургани йўқ, кунора ёмғир... Шундай пайтда сувга кириш учун морж бўлиш керак. Тамакикорлар эса худди шундай кунларда бир кечаю бир кундуз захлатиб суғорилган жўякларда тизза бўйи сув-лой кечиб, битта-битталаб ерга ниҳол қадайдилар. Мутахассисларнинг фикрича, бир гектар майдонга 130-150 минг туп ниҳол экиш тақозо қилинади. Бир гектар майдонга тамаки ниҳолини экиш учун шунча марта эгилиб-туриш, кейинчалик эса бир неча марта чопиқ қилиш керак, дегани бу! «Қудратли» техниканинг кучи бўлса жўяк олишу бир-икки культивация қилишдан бошқасига етмайди. Биз мактабда ўқиб юрган кезларда тамаки экадиган, тизадиган машиналар синаб кўрилган, аммо синовдан ўтмаган эди. Шундан буён йигирма-йигирма беш йилдан зиёдроқ вақт ўтди, ҳалигача тамаки экиб-тизадиган машина яратилаётган эмиш, деган миш-миш бору, ўша арзандадан дом-дарак йўқ.

III

Газеталарда бонг уриляпти: Ўзбекистонда хотин-қизлар ўртасида ўзига ўт қўйиш кўп. 1988 йилнинг ўзида қарийб 300 оила худди шу фожиа аламида азоб чекди. Ургутда эса бу фожиа кўрсаткичи жумҳуриятдагидан ҳам баландроқ. Нега? Тўқчиликданми? Кулгили. Қолаверса, айрим кишилар тасаввур қилишганидек тамакининг орқасидан тўлиб-тошиб кетишгани йўқ улар. Кўпгина оилаларнинг йиллик даромади ўртача 2—2,5 минг сўмдан ошмайди, беш-олти жонга нима бўлади бу! Енгилтаклик, оилавий бурчга хиёнат, муайян урф-одатларга қуллик, калтабинлик шунчалар чуқур илдиз отганми ёки Ургутда? Асло! Лекин арзимаган «тоза кўйлак» деб ўзини ёқиш, қайнонасининг зуғумига чидолмай устига керосин сепиш — сира оқлаб бўлмайдиган жиноятдир. Ёинки, бидъатга шунчалар мук кетишганми ургутликлар? Атоқли адиб Одил Ёқубов таъкидлаганидек: «ҳамма айбни бу аёлларнинг эрларига тўнкашдан, яъни улар ўз жуфти ҳалолларига нисбатан бой-феодалларча муносабатда бўлган» дейиш ҳам тўғри эмас. Фожианинг туб илдизи бошқа ёқда. Адиб ҳаққоний айтганидек: «азиз қиз-жувонларимиз исёнининг бу даражали турини танлашга бош сабаб оғир жисмоний меҳнат ва турмуш қашшоқлиги!».

Агросаноат комплекси ходимлари касаба союзи жумҳурият қўмитаси раисининг маълум қилишича, далаларда ишлаётган болали аёлларга «меҳнат ва дам олиш учун қулай иш режими белгиланиши, зарурият туғилганда, бошқа енгилроқ ишга ўтказилиши, бунда уларнинг илгариги ишидаги ўртача маоши ва барча имтиёзлар сақлаб қолиниши зарур. Қишлоқ хўжалиги техникасида ишлаётган аёлларнинг иш нормаси умумий нормалардан 60 фоиз кам қилиб белгиланиши шарт. Аёлларнинг 15 килограммдан ортиқ юк кўтариши ёки 10 килограммдан ортиқ юкни, 1,5 метрдан юқорига кўтариш тақозо қиладиган ишларга қўйиш тақиқланади». «Қоидада ана шундай. Лекин ким амал қилади бунга! Қандай жамоа хўжаликларда завод ёки фабрикаларнинг филиаллари бўлса эканки, бечора аёллар тамакини ташлаб, ундан қутилганига шукрлар айтиб, ишга кирса. Мавриди келганда айтиш керак, яна узоғи билан 5-6 йилдан кейин Ургутда ишсизлик, иш топиш энг йирик социал масалалардан бирига айланиши мумкин. Ҳозирнинг ўзида ҳам кўпгина қишлоқларда иш топиш ёшлар учун катта муаммо бўлиб турибди. Биргина Қизилбош қишлоғининг ўзидаги ёш-ялангнинг 90 фоизи ишсиз. Ноҳия аҳолиси эса йилига 12 минг кишига кўпайиб бормоқда. Тўғри, айрим йигитлар у ер, бу ерга бориб иш топиб туришибди ҳозирча. Лекин ҳали турмушга чиқмаган, ҳали олий ўқув юртига киролмаган қизлар қаерга боради, аёллар бола-чақасини ташлаб қаерга боришади? Биз жазирамадан қочиб, Қора денгиз соҳилларида салқинланиб юрган кезларда улар 40-45 даражали қуёш тиғи остида тамаки чопиқ қилишади, эмизикли гўдаклари биғиллаб ётади пайкал бошидаги уч оёқли «болалар боғчаси»да! Эндигина атак-чечак юра бошлаган гўдаги чанг-тупроққа беланиб эргашиб юради унинг орқасидан. Ноҳияда мактаб ёшигача бўлган болаларга ғамхўрлик кўрсатиш даражаси жуда паст, шу ёшдаги болаларнинг атиги 13 фоизи боғчаларга тортилган?! Фаолият кўрсатаётган боғчаларнинг аксариятида оддийгина шарт-шароитлар ҳам яратилган эмас. Ярми иситилмайди, ярмида тоза сув топиш муаммо, ярмида озиқ-овқат тақчил. Калинин номли жамоа хўжалиги территориясидаги «Ором» деб аталган боғча жажжиларига ўтган йили бир килограмм ҳам гўшт берилмаган. Мактабларнинг аҳволи эса ундан ҳам баттар. Ноҳиядаги 97 мактабнинг 70 таси мослаштирилган биноларда жойлашган, 16 таси авария ҳолатида. Мактабларнинг фақат биттасигина табиий газ билан таъминланган, холос. Бу йил 1—5-синф ўқувчиларини бепул овқат билан таъминлашга киришилди. Лекин мактабларда ошхоналар, буфетлар талабга жавоб бермайди, ошхоналарда газ, электр печ, холодильник, стол-стуллар етишмайди. Аҳвол ана шундай ачинарли бўлгани боисдан бечора аёл — муштипар она, биз «Время»ни кўра туриб мудраётган маҳалда тандирга ўт қалаб, нон ёпаётган, қозонда сув иситиб, кир юваётган бўлади! Қулоғини бурашинг билан шарқираб оқиб келадиган сув у ёқда турсин, оддийгина табиий газ ҳам азалий орзу улар учун. Бу ёғини айтадиган бўлсак, вилоятнинг 17, ноҳиянинг эса атиги 0,8 фоиз қишлоқлари табиий газ билан таъминланган!.. Ноҳиядаги аҳолининг 28 фоизи тоза ичимлик суви билан ҳам таъминлангани йўқ шу чоққача! «Биз сувни 2—3 километр наридан ташиб келиб ичамиз» дейишади Қинғир қишлоғида истиқомат қилувчилар. Терсак қишлоғи аҳлининг бу соҳадаги аҳволи янада оғир. Қишлоқда биронта ҳам артезиан қудуғи йўқ. Тоғдан, чашмадан келадиган сув жуда кам. Ёзда колхознинг, хўжаликларнинг чорваси тоққа ҳайдалади, моллар ичган, лой-қатган, таппи-тезак аралаш сув оқиб келади қишлоққа, ана шуни истеъмол қилишади терсакликлар. Ойлаб ҳаммом нималигини билишмайди айрим кишилар, болалар, аёллар. «Қишлоғимиз тугул ёнимиздаги қишлоқларда ҳам ҳаммом йўқ, — дейди куюниб уруш ва меҳнат ветерани, Навоий номли жамоа хўжалигининг Жағалбойли қишлоғида яшовчи Аҳрор ота Ҳаққулов. — Онда-сонда қўшни «Москва» жамоа хўжалигининг Тароқли қишлоғидаги ҳаммомга бориб келамиз. Яқинда муаллимлар болаларни олиб боришган экан ўша ҳаммомга. Одам кўп бўлгани учун кутиб-кутиб, охири навбат етмагани сабабли чўмилолмай қайтиб келишибди бечора болаларимиз».

Ноҳияда гўшт, сут маҳсулотлари ҳам жуда қиммат. Ургутнинг биронта савдо дўконида биз ишхона орқали оладиган 2 сўмлик гўшт сотилган эмас шу пайтгача, сут, қатиқ, қаймоқ сотилганини ҳам ҳеч ким эслолмайди. Жумҳурият қишлоқларида мамлакат бўйича ўртача кўрсаткичга солиштирганда гўшт 5—6, сут маҳсулотлари 2—3, тухум 3,5, картошка 4,7 баравар кам истеъмол қилинади. Бу кўрсаткич Ургутда қандай эканлигини ҳеч ким ҳисоблаб кўрган эмас. Шунинг учун ҳам ҳар йили 2,5—3 минг киши сариқ касалига гирифтор бўлмоқда, 1987 йилнинг ўзида ҳар юз минг кишидан 1.540 нафари юқумли касалликка чалинди. Ноқулай шароитда оғир меҳнат қилиш туфайли 1988 йилнинг 9 ойи мобайнида 124 минг 275 киши — куни учун касаллик варақаси асосида нафақа тўланди. Болалар ва хотин-қизлар ўртасида турли касалликлар нақадар кўплигини айтишса, юрагинг орқага тортиб кетади. «Аёлимиз ҳомиладор эди, — дейди армон билан Баҳрин қишлоғида истиқомат қилувчи муаллим Жўрақул ака Қаршиев. — «Тез ёрдам» чақирдик. Лекин етиб келгунча аёлимизнинг аҳволи оғирлашди. Шифохонага олиб бораётганимизда гўдакни она қорнидан кесиб олишга мажбур бўлишди. Норасида бола дунё юзини кўрмай жон берди, болаларим ҳам сал бўлмаса онасиз қолишаёзди».

IV

Жумҳурият партия ташкилоти ва ҳукуматининг ташаббуси билан деҳқонларга ажратиладиган томорқа чорак гектарга оширилди. Қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш шароитини яхшилашнинг ягона йўли бу. Афсуски, шундай ғоят муҳим тадбир ҳам Ургутдаги айрим хўжалик раҳбарларининг совуққонлиги туфайли жуда суст амалга оширилмоқда. «Байналмилал-жангчиман, — дейди Бегравот қишлоғида яшовчи Узоқ Хушвақтов. — Икки фарзандим бор. Неча йилдан буён бир парча ер ололмайман». Узоқ акага ўхшаб томорқа ололмай қийналиб юрганлар Ургутда оз эмас.

Яна бир муаммо — бу мева, сабзавот етиштиришга алоқадордир. Пешона тери билан етиштирилган тонна-тонна мева-сабзавотлар эса... «Мева, сабзавот етиштириш тамаки етиштиришга қараганда ўн баравар осон, — дейди йирик хўжаликлардан бирининг раҳбари Тожибой Облоқулов. — Лекин деҳқонга сабзавот эк, десанг, бир чақирим наридан қочади. Негаки, мева, сабзавотнинг давлат қабул қиладиган харид нархи жуда паст, қилган меҳнатинг, чеккан машаққатингга ҳам арзимайди. Масалани аниқ тасаввур қилиш учун биттагина мисол келтираман. «Правда» жамоа хўжалиги аъзолари ўтган йили тамаки экилган ер майдонининг ҳар гектаридан 18 минг 260 сўмдан, картошка экилган майдоннинг ҳар гектаридан 1966 сўмдан, сабзавот экилган майдоннинг ҳар гектаридан 1461 сўмдан, боғ-роғларнинг ҳар гектаридан 110 сўмдан, полиздан эса 500 сўмдан даромад қилишди. Полиз маҳсулотлари ва меваларни топшириш билан боғлиқ сарсон-саргардонлик ҳам ҳамманинг жонига теккан. Бултурнинг ўзида бир неча машина беҳи-ю олмаларимиз консерва заводларининг эшигидан киролмай ириб-чириб кетди. Ҳамма бало шундаки, биз ўзимиз етиштирган маҳсулотни ўзимиз истаган нархда ва ўзимиз истаган жойда сота олмаймиз. Шартнома тузилган заводлар бўлса маҳсулотни қабул қилмай, тарозига солишади».

Неча йиллардан буён давом этиб келаётган бундай оворагарчиликка чек қўйишнинг сира иложи бўлмаяпти. Ваҳоланки, айни пишиқчилик пайтида бир килограмм олманинг баҳоси 2—3 сўмдан, бир килограмм помидорнинг баҳоси 40—50 тийиндан пастлаганини сўнгги йилларда ҳеч ким эслолмайди. Ваҳоланки, консерва саноатимиз ишлаб чиқараётган маҳсулот ҳажми аҳоли жон бошига... 1,5 банкадан тўғри келмоқда, холос. Сабзавот ва мевага кон, серқуёш ўлкадаги аҳвол бу!

«Тожибой, — сўрайман раисдан. — Хўжаликда консерва заводларининг бўлимларини очишнинг иложи йўқми?». «Қани энди иложи бўлса! Жон-жон дердик. Партиямиз сайлов олди ҳаракат дестурида айнан шундай қилиш кераклиги кўрсатилган. «Кичик ва ўртача корхоналаар тармоқларини, кичик шаҳарлар ва қишлоқ жойларида филиаллар ва цехларини жадал кенгайтириш керак» дейилади унда. Шундай қилинса исрофгарчиликка, сарсонгарчиликка чек қўйилади, хўжаликлар фойда кўради. Бироқ бунинг учун ўнлаб идораларга бориш, ҳафталаб катталарнинг эшиги остида сарғайиб ўтириш, амалдорларнинг кўнглини топиш талаб қилинади».

Ҳозирча айрим идораларда буйруқбозлик, қоғозбозлик йўқолмаган экан бошқа чора йўқ: бориш, талаб қилиш, мақсадга эришиш шарт. Фақат консерва заводларининг эмас балки тикувчилик, тўқувчилик, фабрикаларининг, лимонад цехларининг филиалларини очиш лозим— булар Ургут муаммоларини тўғри ва тез ҳал қилинишида ёрдам берадиган асосий омиллардир.

Ургут тақдири билан боғлиқ яна бир муаммо тамакининг баҳоси ва етиштирилган ҳосилни қабул пунктларига топшириш билан боғлиқ.

Мутахассисларнинг фикрича, Ургут тамакиси энг сифатли тамакилар қаторига киради. Лекин унинг баҳоси жуда паст. Мисол учун «Дюбек» навли тамакининг энг юқори навининг бир килоси Ургутда 6 сўму 80 тийин, Украинада 23 сўм туради. Нега? Маҳсулотнинг сифати, унга сарфланадиган ишчи кучи бир хил бўлгани ҳолда нарх нега икки хил, икки хил бўлганида ҳам фарқи ер билан осмончалик даражада?! Мен мазкур сўроқларга жавоб излаб мутахассислар билан суҳбатлашдим, айрим раҳбарларга учрашдим. Сабабларнинг биринчиси — Ургут серқуёш ўлкада жойлашгани экан. Қримнинг ҳавоси салқинроқ, Ургутники иссиқ бўлгани туфайли тамаки ҳосилдорлигида икки хиллик мавжуд, дейишди менга. Мантиқан асосланмаган бундай фикрга мутлақо қўшилиб бўлмайди. Аввало, об-ҳаво тўғрисида. Совуқ ўлкаларда ишловчи кишиларга устама ҳақ тўланиши барчага аён. Лекин жазирамада меҳнат қилувчиларга ярим чақа ҳам қўшилгани йўқ шу пайтгача. Жумҳуриятимизда ҳарорат 45, ҳатто 50 даражага етган кунлар кўп бўлада саратонда. Демак, шундай экан, жазирама қуёш тиғи остида тер тўкаётган меҳнаткашларнинг иш ҳақига ҳам қўшимча ҳақ белгиланиши керак эмасми? Тамаки нархидаги фарқнинг иккинчи сабаби Украина тамакиси кам ҳосилли бўлиб, ҳар гектаридан 10 центнердан ортиқ ҳосил олиб бўлмас эмиш. «Сиз тасаввур қилгандек Қрим тамакисини Ургутда эксак, одамлар сизни тошбўрон қилиб юборишади, — деди ҳазил чин аралаш район раҳбараларидан бири. — Бизнинг деҳқонларимиз тамакининг гектаридан 30 — 40 центнерлаб ҳосил етиштиришга ўрганган, ҳа!» Мен ургутликларга нав танлашда маслаҳатгўй бўлмоқчи эмасман. Лекин шуни биламанки, бундан 20 — 25 йил олдин ҳозир гектаридан 30 — 40 центнерлаб ҳосил етиштирилаётган тамакидан зўрға 10 — 15 центнер маҳсулот олинарди,холос. Ҳозирги ерда, ҳозирги ҳавода, ҳозиргидек, ҳатто ундан ҳам оғирроқ шароитда меҳнат қилишарди деҳқонлар ўшанда. Мўл ҳосил етиштириш йўлида қилинган фидокорона меҳнат, йил сайин орттирилган тажриба ўз самарасини кўрсатди, ҳосилдорлик қисқа йиллар орасида 10 центнердан 40 центнергача ошди. Ишончим комилки, агар ургутликлар ҳам ҳосилли тамаки навини ўз заминларига экишсалар ҳам қисқа вақтда ҳайратомуз ютуқларни қўлга киритадилар. Шунинг учун ҳам қишлоқ хўжалигининг барча тармоқлари сингари тамакичиликдаги нарху-навони қайтадан кўриб чиқадиган пайт аллақачон келган, дейиш мумкин.

Масаланинг иккинчи томони — тамакикор билан завод ўртасидаги алоқа билан боғлиқ. Тамакикор йиғиб-териб олган ҳосилни қабул қилиш пунктларига топширганидан кейин, сараловчи уни Самарқанд тамаки ферментлаш заводига етказиб беради. Заводнинг ўз ўлчови, ўз қонун-қоидаси бор. Агар сараловчи заводдагиларнинг «оғзини мойламаса» биринчи навли тамаки иккинчи ёки учинчи навга айланиб қолиши ҳеч гап эмас. Буниси ҳам майли, лекин завод тайёр маҳсулотни буғлаб, қанақанги навга пуллаётганини деҳқон билмайди. Тахминий ҳисоб-китобларга қараганда завод тамакини буғлагани учун килосидан 2 — 4 сўм атрофида манфаатдор бўлар экан. Йил бўйи тиришиб, жазирамада куйиб, кечалари ухламай, тизза бўйи сув-лой кечиб ишлаган деҳқон ҳам ўртача шунча даромад қилади, холос. Тоқат қилиб келишяпти ургутлик деҳқонлар ҳанузгача ана шу адолатсизликка! Жамоа хўжаликларда тамаки ферментловчи завод филиалларини очиш устида эса қайғурадиган одам топилмаяпти. Жамоа хўжалиги — совхозлар ўз заводига эга бўлганидан кейингина мазкур ноҳақликка чек қўйиш ва оворагарчиликларни тугатиш мумкин.

«Ҳозир сиёсий ва ижтимоий- иқтисодий аҳволимиз шундайки, энди ўзимиз ўтирган қайиқни силкитавериш билан овора бўлиш ярамайди, бу қайиқни тўғри йўлга солиб юбориш ва уни зарур жадаллик билан юргизиш керак. Ҳозир одамларни тўлқинлантириб турган мушкул муаммоларни қаттиқ интизом, тартиб ва масъулият билангина ҳал этиш мумкин». Партия сайлов олди Ҳаракат дастурида айтилган бу кўрсатма ҳар бир партия ва совет ташкилотига, ҳар бир хўжалик раҳбарига тегишлидир. Ургутда йиғилиб қолган муаммоларни ҳал этишда ҳам айнан ана шу йўлдан бориш талаб қилинади.

РЕДАКЦИЯДАН: Абдусаид Кўчимов 329-Қоратепа сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

Биз, ҳамкасбимизга омад тилаймиз!

4

ССР ИТТИФОҚИ ПРОКУРАТУРАСИДА

8 февраль куни ССР Иттифоқи прокуратурасида коллегия мажлиси бўлди. Мажлисда СССР бош прокурори ҳузуридаги алоҳида муҳим ишлар бўйича терговчилар Т. Х. Гдлян билан Н. В. Иванов йўл қўйган қонунчиликнинг қўпол равишда бузилишлари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Гдлян группасида ишлаган бир қанча терговчиларнинг қонунчиликни бузиш фактларини текширишга бошчилик қилган ССР Иттифоқи прокуратураси бошқармаси бошлиғи В. И. Илюхиннинг, бу ишларни назорат қилган прокурорлар, бошқа ходимларнинг берган хабарларида Гдлян билан Иванов ва улар группасидаги айрим терговчилар йўл қўйган кўпдан-кўп ўзбошимчалик ва ғайриқонунийлик, инсон қадр-қимматини камситиш фактлари очиб ташланди. СССР прокуратураси бошқармаси бошлиғининг хабарига кўра, 8 ойдан кўпроқ вақт давомида ўтказилган терговлар чоғида 500 дан ортиқ гувоҳ сўроқ қилинди, кўпдан-кўп юзма-юз учрашувлар бўлди; гувоҳларнинг берган кўрсатмалари текширилди, бир талай ҳужжатлар ўрганилди.

Коллегия СССР халқ депутатлари бўлган Т. Х. Гдлян билан Н. В. Ивановни эгаллаб турган лавозимларидан бўшатиш ва уларни қонунга биноан жавобгарликка тортиш тўғрисида розилик олиш учун СССР Олий Советига тақдимнома билан киришга қарор қилди.

Прокурор назоратидаги катта камчиликлар кескин танқид қилинди.

Коллегия Гдлян билан Иванов бошчилик қилган тергов группасида йўл қўйилган қонун бузилишларини текширишни ниҳоясига етказиш, шунингдек тергов ва прокурор ишларида қонунчиликни мустаҳкамлаш, совет кишиларининг ҳуқуқларини ишончли тарзда ҳимоя қилиш юзасидан ҳам аниқ-равшан тадбирлар белгилади.

Коллегия ишида ССР Иттифоқи прокуратурасининг Т. Х. Гдлян бошчилик қилган тергов группаси фаолияти билан боғлиқ материалларни текшириш комиссиясининг ҳамраислари СССР халқ депутатлари Р. А. Медведев, В. А. Ярин, шунингдек СССР халқ депутатлари, СССР Олий Советининг ошкоралик ва гражданларнинг ҳуқуқлари, шикоят ва аризалари масалалари комитети аъзолари Ю. Ю. Соколова, Н. И. Игнатович, Б. С. Сафаров, жамоат ташкилотлари ва оммавий-ахборот воситаларининг вакиллари қатнашдилар.

ГРУЗИЯ ССР. Тбилиси кўчаларида зирҳланган енгил машина пайдо бўлиб қолди. Ҳайрон бўлманг, у инкассаторларни олиб юради. Машина француз фирмасининг махсус сейфи билан жиҳозланган.

Инкассаторлар ташкилотлар ва корхоналарга маош пулини олиб бориб бериш, нақд пулни бир ердан бошқа ерга кўчириш каби ишлар билан шуғулланишади.

Суратларда: қўлда қурол билан ишга; зирҳли машина шаҳар кўчаларининг бирида.

ТАСС сурати.

«КАМАЛАК»
ДАМ ОЛИШ САҲИФАСИ

Б. Л. Пастернакнинг 100 йиллигига

Мамлакатимиз адабиёт мухлислари орасида Пастернакнинг шеърларини ўқимагани топилмаса керак. Чунки унинг ўзига хос овози, кўпроқ ижтимоий мавзудаги шеърлари ҳар қандай дилни қамраши табиий. Шу боисданми, шоир тўпламлари бошқа кўп тилларда ҳам нашр этилган. ЮНЕСКОнинг қарорига биноан шоир туғилган кунининг 100 йиллиги туфайли 1990 йил Пастернак йили деб эълон қилинган. Бу қутлуғ санани фақат Иттифоқимиздагина эмас, чет эллардаги тараққийпарвар кишилар ҳам кенг нишонламоқдалар.

Борис ПАСТЕРНАК.

КАСАЛХОНАДА

Кўргазмага келгандек худди
Тирбанд эди йўлакда одам.

Жойлашди-ю замбилни зумда,
«Кетдик!» деди санитар шаҳдам.

Ва «Тез ёрдам» баланд бинолар,
Гузарларни оралаб шитоб, —

Чироқларин ёқиб серхатар
Тун бағрига шўнғиди шу тоб.

Чорраҳалар, чеҳралар қанча
Кўздан лип-лип ўтарди йўлда.

Ҳамшира қиз жиддий боққанча
Чайқаларди, новшадил қўлда.

Қабулхона. Тарновлар узра
Мунгли ёмғир бошлади розин

Ва шу асно мисрама-мисра
Қоралашди сўров қоғозин.

Бир пойгакка жойлашди уни,
Бутун бино эди лиммо-лим.

Симирганча йоднинг исини,
Кўча ёққа боқиб ётди жим.

Қучганди чор қирра дераза
Парча боғни, парча осмонни.

Хобгоҳ муте этди ўзига
Синчков кўзли янги меҳмонни.

Уриндиқда оқшом йиғилган
Беморлар-ла ҳангома чоғи —

Англади у, жарроҳ тиғидан
Гумон экан тирик қолмоғи.

Бир лаҳза у боқди миннатдор
Деразага, қизариб унда

Кўринарди юпун дарахтзор —
Ўт олгандек шафақранг тунда.

Уфқларда товланарди шан
Шаҳар, кийиб алвон ридосин.

Бужур шохин узатар эман
Изҳор айлаб ғамгин видосин.

«Мукаммалдир ишинг, Худойим,—
Кўнгли қалқиб ўйлади бемор, —

Ўлим туни ва уфқ-лолагун
Бир-бирига бирам дахлдор.

Ухлайин деб ичдим-у малҳам,
Йиғлаяпман, рўмолчам жиқ ҳўл.

Рухсорингни кўрмоққа, Эгам,
Кўз ёшларим бермади ҳеч йўл.

Тўшагимга нур тушаркан ним,
Туйдим дилда ширин муддао.

Англаб сенинг туҳфанг эканим,
Ёзуғимга қилмам иддао.

Сўнгги оним қаршиларкан тек,
Қовриламан қўлинг ўтига.

Ушлаб кўриб — ноёб узукдек,
Яширасан мени қутига».

МИРПЎЛАТ МИРЗО таржимаси.

ХУШХАБАРЛАР

ЦЕХДА ТЕЛЕВИДЕНИЕ. «Узстройтрансремонт» Ангрен ишлаб чиқариш бирлашмасида саноат телевизион қурилмаси ишга туширилди. Корхонанинг барча асосий цехларида марказий диспетчер хонасидаги ягона пульт билан боғланган зангори экранлар порлаб, бу ердан технологик операциялар бажарилиши назорат қилиб турилади. Завод телевидениеси ёрдамида цехлардаги таъминот масалалари ўз вақтида ҳал этилмоқда.

* * *

СИРДАРЁ вилоятидаги Зомин ноҳия марказида янги автовокзал ишлай бошлади. Бу муҳим воқеадир. Чунки ана шу хушманзара жойда кўпгина санаторий ва дам олиш уйлари жойлашган бўлиб, автобус қатнови — у ерга боришнинг ягона воситасидир. Автовокзал йўловчилар ташиш ҳажмини кўпайтириш, қўшимча равишда бир неча олис маршрутлар қатновини йўлга қўйиш имконини беради.

ФУТБОЛ ЯНГИЛИКЛАРИ

СССР терма командаси Италиядаги ўртоқлик учрашувларини давом эттирмоқда. Турин шаҳрида маҳаллий «Торино» командаси билан ўтган ўйин 2:1 ҳисобида футболчиларимиз фойдасига ҳал бўлди. Тўпларни командамиздан А. Михайличенко билан Г. Литовченко киритишди.

* * *

МОСКВАДА «Красная звезда» газетаси соврини учун халқаро турнир ўтмоқда. МАСК футбол-енгил атлетика комплексида ўтаётган бу беллашувда уч учрашувдан олти очко тўплаган Москва армиячилари карвонбошилик қилишмоқда.

* * *

ФАРҒОНА шаҳрида «Нефтяник» спорт клуби таъсис этган соврин учун ўтказилаётган мусобақа ниҳоясига етди. Унда Душанбе шаҳрининг «Помир», Фарғонанинг «Нефтяник», Тошкентнинг «Пахтакор», Риганинг «Даугава» ҳамда Тюменнинг «Геолог» коллективлари ғолиблик учун куч синашдилар. Тожикистонлик «чарм тўп» усталари тўрт ўйинда олти очко жамғариб, биринчи ўринни қўлга киритди. Сўнгги турда «Пахтакор»га қарши майдонга тушиб, дуранг натижага эришган (0:0) «Нефтяник» футболчилари ҳам олти очко тўпладилар, лекин тўплар нисбатига кўра фарғоналик спортчиларга иккинчи ўрин насиб этди. Мусобақада беш очко тўплаган Тошкентнинг «Пахтакор» командаси учинчи ўринни эгаллади.

РАҚАМЛАР ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

Совет кишилари ҳаётини акс эттирувчи рақамлар кўпчиликни қизиқтирса керак. Чунки бугунги беҳаловат турмушимиз ҳақида тўлиқроқ тасаввурга эга бўлиш мушкул нарса. Аммо шунга қарамай, сиз қуйида танишиш имкони бўлган рақамлардан шу нарса кўринадики, бугунги ёшларимизнинг жамиятдаги тутган ўрни алоҳидадир. Чунки жамият аъзоларининг асосий қисмини ёшлар ташкил қилади. Айрим ҳолларда рақамларнинг кетма-кет келиши нохуш таассурот қолдириши ҳам мумкин. Афсуски, улардан кўз юмиш мумкин эмас. Биз ўз ҳаётимиз тўғрисида бор ҳақиқатни билишимиз даркор. Уни ҳис этмас эканмиз, ўз борлиғимизни англай олмаймиз.

ҚАРИБ ҚОЛМАЯПМИЗМИ?

Бугунги кунда мамлакат аҳолисининг 61,7 миллионини 16 ёшдан то 29 ёшгача бўлган йигит-қизлар ташкил қилади. 1979 йилги аҳолини рўйхатга олишдан кейинги ўтган даврда СССР аҳолисининг ёшлар қисми 3,5 миллионга камайган. Ёки бу 5,4 фоизни ташкил қилади. Бошқача қилиб айтганда, 1979 йилда мамлакатимиз аҳолисининг 24,9 фоизини йигит-қизлар ташкил қилган бўлса, ўтган йилги рўйхатга олиш шуни кўрсатдики, бу рақам 21,6 фоизга тушиб қолган.

ЁШАРИШ ИМКОНИ БОРМИ?

Ўтган йиллар мобайнида болалар ва 16 ёшгача бўлган ўсмирлар сони бироз кўпайган. Жумладан, агар 1979 йилда аҳолининг бу қисми 26,6 фоизни ташкил қилган бўлса, 1989 йилга келиб бу рақам 27,2 фоизга етган. Ҳозирги пайтда Болтиқбўйи жумҳуриятларида, Украина ССРда, РСФСРда, Белоруссия ССРда умумий аҳоли сонига нисбатан олганда болалар жуда камчиликни ташкил қилади. Бор-йўғи 23-25 фоиздир. Бунинг акси сифатида шуни айтиш керакки, Ўрта Осиё жумҳуриятларида ялпи аҳолининг 40-45 фоизини болалар ва ўсмирлар ташкил қилади.

ҚАЧОН ТУРМУШ ҚУРИЛАДИ?

Кейинги вақтда оила қураётган йигит ва қизлар ёши бироз бўлсада, ёшарган. Шу кунга келиб 25 ёшда турмушга чиқаётган аёллар 80 фоизни ташкил қилади. Шу ёшдаги никоҳдан ўтган эркаклар эса 70 фоиздир. Ваҳоланки, бундан 20 йил муқаддам шу ёшдаги 70 фоиз аёл ва 60 фоиз эркак илк бор никоҳ узугини тақишган эди. Кўриниб турибдики, ҳаёт кун сайин ўз ўзгартиришларини киритиб бормоқда. Айниқса, Ўрта Осиё жумҳуриятларида ёш турмуш қуриш ҳоллари кўп учрамоқда.

ОИЛАМИЗ МУСТАҲКАММИ?

Ҳозирги кунда ҳар бир оиланинг мустаҳкам бўлиши, унда камол топаётган болаларнинг ҳеч нимага зориқмаслиги учун барча чора-тадбирлар кўрилаяпти. Афсуски, кейинги йилларда олинган маълумотларда шу нарса кўзга ташланаяптики, қуйди-чиқдилар сони борган сари ортиб бораётир. Агарда 1959 йилда мамлакатимиздаги жамики оилаларга олиб қараганда бор-йўғи 0,5 фоизи ажралишган бўлса, ҳозирга келиб бу рақам 1,4 фоизни ташкил қилмоқда. Бунинг натижасида 18 ёшгача бўлган 700 мингдан ортиқ бола онаси ёки отаси билан қолмоқда.

МАКОНИМИЗ БОРМИ?

30 минг оилада ўтказилган кузатишлар шуни кўрсатдики, уларнинг тўртдан бири ҳисобланган ёш ишчилар ва хизматчилар давлат, жамоат уйларида, кооператив турар-жойларида истиқомат қилишар экан. Уларнинг 66 фоизи алоҳида хоналарга эга. 9 фоизи коммунал уйларда, 23 фоизи эса ётоқхоналарда яшашади.

КИМ ҚАЕРДА ИШЛАЙДИ?

1988 йилнинг бошида олинган маълумотларга қараганда 33,3 миллион ёш йигит-қизлар иш билан машғулдир. Бу бутун мамлакатдаги иш билан банд бўлган аҳолининг 26 фоизини ташкил қилади. Уларнинг 30,8 миллиони ишчи ва хизматчилар, 2,5 миллиони колхозчилардир. Бу борада ёшлар ўрни савдода ва жамоат овқатланиш тармоқларида 30 фоизни, саноатда 38 фоизни, транспортда ва алоқада 26 фоизни, қишлоқ хўжалигида 22 фоизни ташкил қилар экан.

ЁШЛАРГА НИМА ЕТИШМАЙДИ?

Мамлакат бўйича ёш оилаларнинг моддий томондан кам таъмин этилгани бошқа қатламларга қараганда 1,5 фоиз юқоридир. Олинган ҳисобларга қараганда кам нафақалиларнинг 41 миллионини ёш оилалар ташкил қилади. Ҳозирги вақтда саноатда ўртача ойлик маош 240 сўмдир. 25 ёшгача бўлган ишловчи эркакнинг маоши эса 190 сўм, аёлларники 140 сўмдир. 25-29 ёшдаги йигит ва қизларнинг ойлик иш ҳақи 225 ва 160 сўмга боради.

ТВ

11 ФЕВРАЛЬ
ЯКШАНБА

● ЎзТВ I

9.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий ахборот.

* * *

10.00 «Ишдаги ишқ можароси». Бадиий фильм. 1-серия («Мосфильм»). 11.25 Волейбол бўйича СССР чемпионати. «Автомобилист» (Тошкент) — МАСК. 12.05 «Ишдаги ишқ можароси». Бадиий фильм. 2-серия. 13.10 «Ҳужжатли экран». 13.55 Мактаб ўқувчилари учун. «Қувноқ стартлар». 14.55 «Халқ севган достонлар». Абдуқаҳҳор Раҳимов. «Хондалли».

Тижорат видеоканали

15.55 «Чўлда камол топганлар». Қашқадрё вилояти Нишон ноҳиясидаги «Ленинобод» совхози меҳнаткашларининг фаолияти ҳақида. 16.15 «Нон ва хўжалик ҳисоби». Хўжалик ҳисоби шароитларида Шўрчи нон маҳсулотлари комбинатининг иши ҳақида.

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Кулча нон». Мультфильм. 18.15 Болалар учун концерт. 18.45 «Халқ номзодлари». Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига сайлов ўтказувчи Тошкент вилояти Чиноз ноҳия 115-округ сайлов участкасидан репортаж. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув. 21.30 Москва. «7 кун». 22.00 «Меҳробдан чаён». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»). 23.55 Кўрсатувлар программаси.

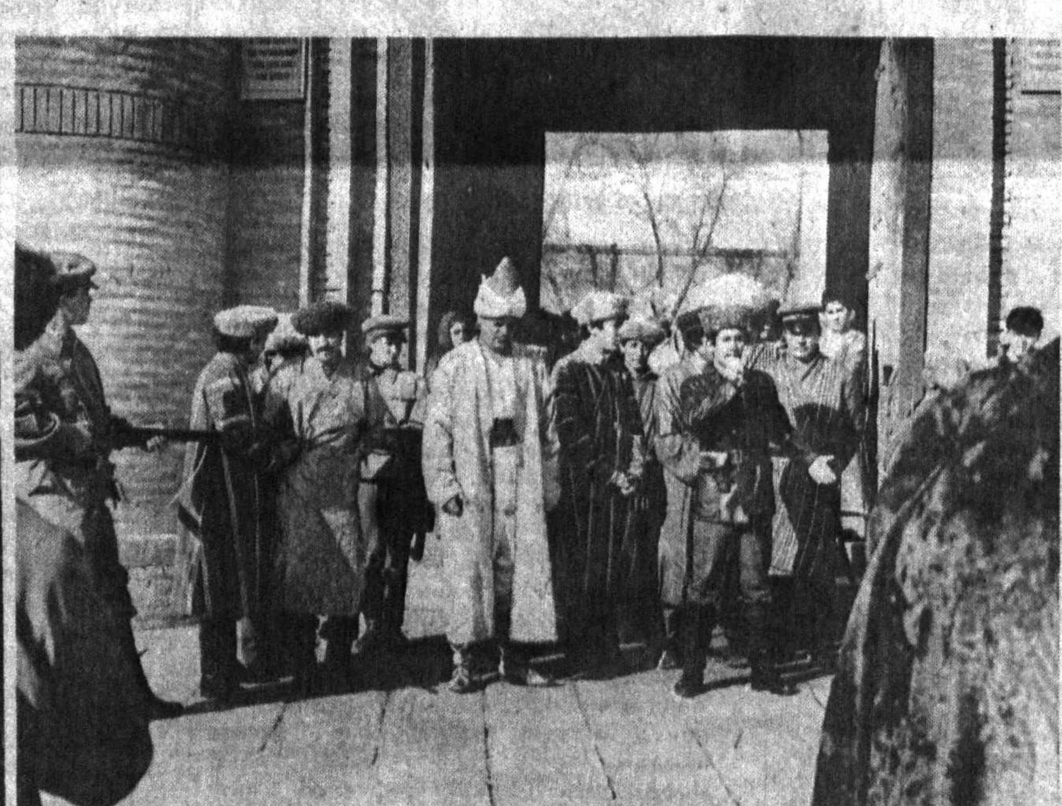
● МТ I

8.30 Спорт ҳамма учун. 8.45 «Спортлото» тиражи. 9.00 Ритмик гимнастика. 9.30 «Эрта саҳарлаб». Болалар учун кўрсатув. 10.30 «Ватан хизматида». 11.30 Тонгги дам олиш программаси. 12.00 «Саёҳатчилар клуби». 13.00 «Мусиқий киоск». 13.30 Ғалабанинг 45 йиллигига. «Давр бизни танлади». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия. 14.35 «Ер — она масканимиз». Фотоконкурс. 14.40 «Здоровье». 15.25 «Баллада». Фильм-концерт («Экран»). 16.15 «Қишлоқ янгиликлари». 17.15 «Бу қўшиқни эслаб қол». Катталар ва болалар учун. 17.30 «Марафон-15». Болалар ахборот-публицистик кўрсатуви. 19.00 «Бу ҳаммаси меники эмас». Ҳужжатли фильм. 19.30 «Россини Версалда». Опера санъатининг етук усталари иштирокида концерт. 20.25 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Юзма-юз». Беш серияли телевизион бадиий фильм («Ленфильм»). 1-серия. 21.30 «7 кун». 22.30 «Абадият ҳақида ўйлар». 22.45 «П. И. Чайковскийнинг барча симфониялари». 4-симфония. 23.40 «Уларни Юрмала кашф этди». Мусиқий кўрсатув.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг! 8.45 «Икки айиқча». Мультфильм. 9.00 «Мардасова қўшиқ айтганда». Фильм-концерт («Экран»). 9.40 «Она замин ташвишида» туркумидан телевизион ҳужжатли фильм. «Дубрава». Воронеж вилоятидаги ноёб ўрмон ҳақида. 10.10 «Челюскинчилар». Бадиий фильм, субтитр билан. 2-серия. 11.15 «Кантакт». Телеочрек. 12.00 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан). 13.00 «Остонамга эртак келиб қўнди». Мультфильм. 13.15 Белоруссия ССР Давлат телерадиоси. В. Смольский. «Кўҳна афсона». Фильм-опера. 15.00 «Совет Россияси» видеоканали. 17.30 «Планета». Халқаро программа. 18.30 «Киносерпантин». 1-қисм. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Шамол ҳақида эртак». 20.45 «Киносерпантин». 2-қисм. 21.30 «7 кун» (сурдо таржимаси билан). 22.30 «Киносерпантин». «Гангстерларда ўйин қоидалари бошқача». «Деррик» сериясидан телевизион бадиий фильм (ГФР). Премьера.

Хоразм инқилобининг 70 йиллигига

Эрк тантанаси

Карнай-сурнай таронаси! Бу тарона саси, шодлик нафаси, халқимизнинг серзавқ, сершавқ кунларига ҳамиша ҳамроҳ бўлиб келган. Зафар онларидан, ғалаба тонгларидан, бахт ва тўй лаҳзаларидан дарак бериб, элларни қувончларга, дилларни суюнчларга ўраган. Айни кунларда Хоразмда ҳам ана шундай тарона, ана шундай тантана. Воҳада инқилоб тантана қилганлигининг 70 йиллик юбилейи нишонланмоқда.

2 февраль куни Хоразм Халқ жумҳурияти эълон этилганига 70 йил тўлди. Хоразм жумҳурияти деярли беш йил яшади. Бу даврда доҳий Ленин кўксига орден тақди. 1924 йилнинг охирида миллий давлат бўлиниши натижасида у мустақил вилоят сифатида Ўзбекистон ССР таркибига кирди. Хоразмда инқилоб ғалабасининг дастлабки кунлариданоқ маданий қурилишнинг жуда мураккаб вазифалари ҳал этила бошланди. Мактаблар ва мактабгача болалар муассасалари, клублар, маданият уйлари, театрлар ва музейлар очилди. Саводсизликни тугатиш, кенг халқ оммасини адабиёт, фан ва санъатга ошно этиш учун умумхалқ кураши бошланди. Ўтган давр ичида у машъал Хоразм номига сазовор бўлди.

Айни кунларда воҳанинг чиройига таъриф йўқ. Кўҳна ўлканинг ҳар бир ноҳия ва шаҳарларида, кўча ва боғларида ўзгача бир завқ-шавқ, ўзгача кайфият. Владимир Ильич Ленинни кўрган кишиларнинг, фахрийларнинг, ишлаб чиқариш илғорларининг эл билан дилтортар суҳбатлари, халқ ҳаваскорларининг жозибали куй-қўшиқлари, рақслари ва мушоира авжида. Минг-минг йилларга: оловли замонларга, доғули онларга гувоҳ Хива обидалари, музейлар, кўргазма заллари янада гавжум. Улар юбилей арафасида биттага кўпайди. Хоразм маданияти тарихи музейи очилди.

В. И. Ленин номли Хоразм Давлат педагогика институтида Ўзбекистон ССР Фанлар академияси билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институти уюштирган илмий-амалий анжуманда жумҳуриятимизнинг кўпгина вилоятларидан, Қорақалпоғистон ва Туркманистондан келган таниқли олимлар сўзга чиқишди. Огаҳий номли Хоразм вилоят театрида жамоатчилик вакилларининг юбилейга бағишланган мажлиси бўлди. Унда вилоят партия қўмитасининг биринчи котибаси Р. М. Худойберганова маъруза қилди.

Инқилоб ва меҳнат фахрийлари шарафига вилоят партия қўмитасида қабул маросими ўтказилди.

Ўзбекистон пойтахтида ҳам шонли санага бағишланган тантаналар бўлиб ўтди. Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида ва В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент бўлимида, Ўзбекистон халқлари тарихи музейида ва Алишер Навоий номли Давлат халқ кутубхонасида Хоразм инқилобига ва вилоят меҳнаткашларининг совет ҳокимияти йилларида эришган ютуқларига бағишланган махсус кўргазмалар очилди.

Жумҳуриятимизнинг 1 фоиз ерини эгаллаб турган ва 10 фоиз шолисини, энг юқори пахта ҳосилини бераётган қадимий юртни чўллар орасидаги бўстонга қиёс этгулик.

Меҳнат қилмаса бўстон
қаерда,
Бўстонлар ҳақида достон
қаерда, —

деганларидек, меҳнаткаш халқ тўккан тер эвазига ўлка чиройига чирой қўшилмоқда.

Шу кунларда ҳар бир иш жойида мусобақа янада авж олдирилмоқда. Улар ҳатто Чехословакия, Болгария, Венгрия сингари мамлакатлар саноат корхоналарини ҳам меҳнат баҳсига тортишган. Тезкор давримизнинг аниқ дастури — Ўзбекистон Компартиясининг ҳаракат дастури асосида ҳаётимизнинг, турмушимизнинг барча жабҳаларида қайта қуриш жараёнларини изчил амалга оширмоқдалар. Илғор ишлаб чиқариш жамоалари меҳнат марраларини ва режаларини қайта қуриб, қайта белгилаб олмоқдалар. Бу йил вилоятда экин майдонларининг 63 фоизида 320 минг тонна пахта етиштириш режаси тасдиқланди. Бу пахта яккаҳокимлигига чек қўйишга муносиб улуш қўшади. Далалар пудратчиларга тўла берилган. Шу зайлда 42,5 минг оила меҳнат қилмоқда. Улар ирмоқларга қиёс этгулик. Ирмоқлардан эса дарё бунёд бўлади.

Чорвачиликнинг экин майдонлари олдинги йилга нисбатан қарийб 4.900 гектарга кўпайтирилди. Ҳозир вилоят колхозчиларига қўшимча ер ажратиш ишлари давом этмоқда. 100 мингдан ортиқ оилалар томорқаларини кенгайтирдилар. Улар эскидан фойдаланиб келинаётган ерларнинг 12 минг гектарини ўз тасарруфларига олишди. Бу эса бутун бир ноҳиянинг экин майдонига тенг келади.

Буларнинг ҳаммаси буюк яратувчилик қудратига эга бўлган ижод, изланиш, қуриш ва олдинга юриш учун туғилган ҳазрати инсонлар меҳнати билан рўёбга чиқмоқда. Зеро, давримиз нафаси, юраклар саси, қалблар ҳаваси — қайта қуриш вазифаси шу!

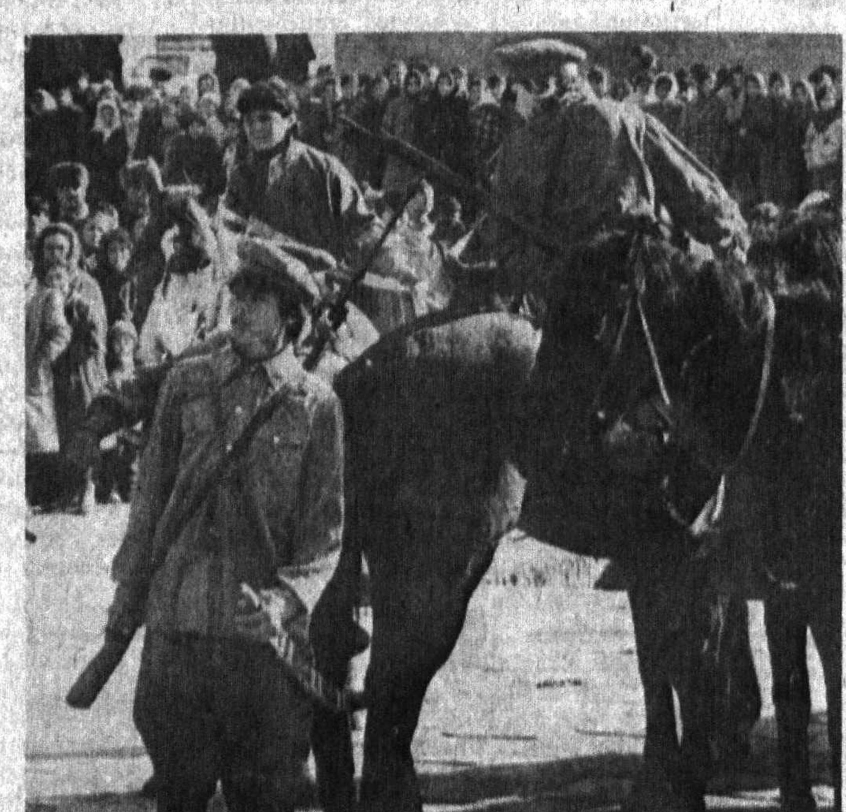
Хоразмдаги тантаналарда олинган ранг-баранг суратларга қараб туриб беихтиёр шоир шеъри тилларга кўчади.

Шундай бир тиниқлик,
Шундай аниқлик —
Шундай мусаффолик
тўлганки дилга.
Бутун кўкрагингга тўлиб
ёруғлик,
Дилрабо оҳанглар келади
тилга.
Шундай бир давр-ки,
Бизнинг замона...

Қадимий ва ҳамиша навқирон элим, озодлик тўйинг муборак!

Р. ЗАРИПОВА.

Хоразмликлар асл санъаткор халқ. Гўдакларининг тили қўшиқ айтиб чиқади, оёғи рақс билан тетапоя қилади, дейишади. Бу ерда ўтадиган ҳар қандай тадбирга шўх «Лазги»нинг куйи-ю «Бари гал»нинг жозибаси уйғунлашмай қолмайди.

СУРАТЛАРДА: қадимий Хива шаҳрида инқилоб шарафига ўтказилган театрлаштирилган томошалардан лавҳалар акс этган.

Ж. ҚОЗОҚОВ суратлари.

ЁШ ЛЕНИНЧИ
МАКОНИМИЗ:
700083 ТОШКЕНТ
ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32-УЙ
ТЕЛЕФОНЛАР:
ҚАБУЛХОНА — 32-56-58,
ХАТЛАР БЎЛИМИ — 32-54-65.
Газетамиз якшанба ва душанбадан ташқари, ҳар куни чиқади
Тиражи 508195 нусха
ИНДЕКС 64607
ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ НАШРИЁТИНИНГ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ БОСМАХОНАСИ
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Д. — 28129.
Р — 03100.

Муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.